

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	ד"ר.30 מודיעין ע.	בני ברק	ירושלים	עיר
19:10	19:25	19:29	19:19	19:13	19:28	19:24	19:21	19:30	19:13	כניסת שבת
20:31	20:32	20:29	20:31	20:29	20:31	20:33	20:20	20:32	20:29	יציאת שבת
21:01	21:06	21:03	21:01	21:04	21:02	21:06	20:53	21:03	21:04	ר"ת

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

Dirshu
דרשו ד' ועוז

קרן עולמית לחינוך ועידוד לימוד התורה

לפרשת פנחס טו - כא תמוז | דף היומי - בבא בתרא קסח - קנד | משנה בורה - סימן ר"מ סעף י"א עד סימן רמ"ג אמצע סעף א' הגה "ואנפ' שלא" | מסר - הנה על דבר' עד 'ולדתי מרחמי' | קני חכמה - כל המעלים עיניו עד שער הזכירה 'השישית שיזכור אם יש בו'

יום המישי י"ב תמוז תשע"ז | פניני פרשת בלק | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

פעם אחת ישב אצלי אדמו"ר אחד והגיע זמן מנחה גדול, ואמרתי שמוכרח אני להפסיק ולילך להתפלל, ואמר לי: אתם תמיד מפחדים שתמותו ולכן אתם מתפללים מיד...

הגאון רבי אליהו מן בשיחה מרתקת עם מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א על בלעם ובלק ולמה בלעם לא התעלף מרוב פחד כשהאתון פתחה פיה

שגאוותו היתה כה גדולה שהראה עצמו כאילו הוא כבר רגיל בזה ואינו מתפעל מכך.

"מה עשיתי לך כי הפיתני זה שלש רגלים"

שאלה: מה הרעש הזה, וכי אסור לו להכותה?

תשובה: הוא ראה דבר משונה כזה, היה לו לעצור ולחשוב שיש כאן משהו, ולא להכותה.

המפרשים פרשו שמליוו ששמעו האתון נבהלו מאוד, והוא עשה עצמו כאילו נבהל כדי להראות שכאילו הוא רגיל בזה.

צער בעלי חיים

שמעתי מהרב שליט"א: אם צער בעלי חיים אסור מן התורה (עיי' בבא מציעא דף ל"ב) באיזה פסוק הוא נאמר? שאלתי למרן החזו"א ואמר מפרשת בלק דכתיב מה עשיתי לך כי היכתני זה שלש רגלים, (ועי' ספר מורה נבוכים להרמב"ם ובספר חסידים סי' תרס"ו, וברש"י שבת קכ"ח, ב' כתב שנלמד מ"עזב תעזב עמו", ועי' מאירי ב"מ ל"ב ב').

"הו עם פלביא יקום"

וברש"י: לחטוף את המצוות ללבוש טלית וכו'.

שאלה: מה הכוונה "לחטוף את המצוות"?

תשובה: אף שיש זמן גם אח"כ, מ"מ משכים לנץ, וזה נקרא "לחטוף" פעם אחת ישב אצלי אדמו"ר אחד והגיע זמן מנחה גדול, ואמרתי שמוכרח אני להפסיק ולילך להתפלל, ואמר לי: אתם תמיד מפחדים שתמותו ולכן אתם מתפללים מיד... ובאמת, וכי לא צריך לפחד, הרי בגמרא נדרים (י' א') אמרו שלא יאמר לה' חטאת, (והוא משום שמא ימות אחר שיאמר תיבת ה').

"מה טובו אהליך יעקב משפנתיה ישך אל"

שאלה: מובא בשם החת"ס שביאר מה טעם תיקנו לומר פסוק זה בדווקא, כאשר מגיעים לבית הכנסת?

תשובה: כפשוטו, כאשר באים לביהכנ"ס משבחים ענין ביאת ביהכנ"ס.

(מתוך דרך שיחה)

"ויגר מואב מפני העם מאד" (במדבר כ"ב, ג')

אמר הרב שליט"א: מהפרשה נראה שבלק היה רשע גדול, ובלעם פחות ממנו, שהרי בלעם לא רצה לעשות מאומה בלא דבר ה', ובלק הביאו לאבד את כלל ישראל.

אמנם בחז"ל (הוריות י', ב') מצינו על בלק שבזכות קרבנותיו יצאה ממנו רות, והענין אומר דרשני. והביאור בזה, כי בלק עשה מה שעשה מפני הפחד והמורא כדכתיב "ויגר מואב מפני העם מאד", ואין אדם נתפס על צער, ואמנם בלעם עשה כן בשביל בצע

כסף, זה כבר מידות מושחתות, וכל אלו השנויים במשנה שאין להם חלק לעוה"ב (סנהדרין צ', א') היה על מידות!

"ויגר מואב מפני העם מאד" אמר הרב שליט"א: מה שהכה את האתון ולא קיללו, במדרש אמרו שאם היה מקלל את האתון לא היה בכוחו לקלל גם את ישראל, וכנראה שבדרך זו היה מאבד את כוחו, משום כך מקלו של

אלישע לא הועיל, כי גיחזי ניסה זאת בדרך והחיה כלב מת, וכיון שעשה פ"א פקע כוחו.

הגר"ר מרדכי בנעט זצ"ל רצה להשיב לאחד הכרת הטוב, ואמר לו שיקנה כרטיס הגרלה וכי הוא יזכה. הלך הלה וקנה, הקונה עשה בבית הגרלה לראות אם באמת יזכה ואכן יצא הכרטיס שלו. בהגרלה שהיתה אח"כ לא זכה, ובא בטענה לר' מרדכי בנעט. ר' מרדכי אמר לו כי לא יתכן שלא זכה, וסיפר הלה מה שעשה, שניסה בביתו את ההגרלה בביתו וכי הצליח, אמר לו רמ"ב: אם כן הפסדת בידיים, אני התפללתי שיצא המספר שלך ובאמת יצא.

"ויפתח ה' את פי האתון"

אמר הרב: הרי היה צריך מיד להתעלף מרוב פחד ואימה, אלא

פני הגר"ח קנייבסקי שליט"א

"זכורני, איך שהוא ישב על כסא נוח, רשת כיסתה את כל גופו להגנה מהזבובים שהיו מצויים באיזור, תואר פניו היה כמלאך אלוקים ממש, משהו שלא מעלמא הדין"

רבי מנשה וינקלר שליט"א, אחד מאחרוני תלמידיו של מרן הח"ח זצוק"ל
מספר על פגישתו עם מרן הח"ח והברכה לאריכות ימים שקיבל

"כִּי בְרִיךְ הוּא" (במדבר כ"ב, י"ב)

רבי מנשה וינקלר שליט"א הוא אחד מאחרוני תלמידיו של מרן הח"ח זצוק"ל. למרות שזה מכבר הפליג מגיל המאה - עד מאה ועשרים בבריאות וצלילות - עודנו לומד כצעיר לימים בעירו לייקווד בארה"ב. בשיחה עמנו זיכרונותיו צצים ועולים כאילו אירעו עתה. הוא נזכר בדמותו של רבו, הכהן הגדול מאחיו, מרן החפץ חיים זצוק"ל, שמלבד האדרת ההלכה בעולמנו, נודע בהחדרת החיזוק בשמירת הלשון כעל בבת עיניו.

בשיחה הנרגשת בליקווד הרחוקה, אנו נחשפים לראשונה לתיאור חי בעדות מרגשת מכלי ראשון, מיהודי בר אוריין שצמח וגדל בצל אילנות גדולים, שזכה ללמוד לפני כפ"ה שנים בישיבת 'ראדין' המפוארת בעיר ראדין, ובמהלכם אף זכה לשוחח אישית עם מרן החפץ חיים זצוק"ל ולקבל את ברכת קדשו. במהלך השיחה, בה גולל בהרחבה את תקופת לימודיו ב'ראדין', וכן לאחר מכן ב'ברנוביץ' ו'קמניץ', זכינו לשמוע על סדרי הלימודים בישיבה, וכן על הברכה שזכה לקבל ממרן החפץ חיים זצוק"ל. "נולדתי בקופנהגן שבדנמרק לאבי הגאון רבי מיכאל שלום וינקלר זצ"ל שיהן כאב"ד קהילת

מרן החפץ חיים זצוק"ל

'מחזיקי הדת' בקופנהגן, ואף כיהן כחבר מועצת גדולי התורה באירופה. אבי זצ"ל נפטר בהיותו בשליחות קודש בארה"ב בשנת תשצ"ב. בבחרותי, בהיותי בגיל 14 בערך, נסעתי לראדין שבליטא מתוך מטרה להתעלות בתורה בישיבת 'ראדין', שהיתה אז נחשבת לאחת הישיבות החשובות בליטא.

"כשעלתה ההצעה שאלך ללמוד שם בישיבה, לא אשכח לעולם את השמחה הגדולה שהיתה לי כאשר נסעתי ללמוד ב'ראדין', ובפרט על הזכייה הגדולה שאזכה לראות מקרוב את רשכבה"ג מרן החפץ חיים זצוק"ל, שכל העולם כולו רעש מפניו, כידוע. בימים ההם, זה לא היה דבר של מה בכך, בפרט לבחור צעיר שכמוני, שהורגל לגדול על ברכי הוריו בנאמנות, וכך להתנתק מהבית בגיל כה צעיר, לנסיעה קשה ומתישה שארכה אז זמן רב, אולם הרצון העז שהיה לי ללמוד בישיבת ראדין גברה על כל הקשיים וטורח הדרך, שהיו מנת חלקי באותם ימים.

"וכך, זכיתי ללמוד 3 זמנים ב'ראדין' החל מר"ח אלול תרצ"ג. כיוון שהייתי בחור צעיר לימים, דאגו לי הורי זצ"ל שאלמד בתשלום עם בחורים יותר מבוגרים, שיסייעו לי להשתלם ולהכיר את הסוגיות

הנלמדות, וכך אוכל להשתלב היטב בין בחורי הישיבה. "אחד הבחורים המבוגרים, שאני זוכר שלמדתי עמו בחברותא, היה הבחור 'חיים פאסטר', שנקרא כך על שם עיירת מולדתו פאסט, שם אף כיהן אביו כרב העיר. הוא למד עמי בשקידה ובזכותו התקרבותי לרמ"ם ולראשי הישיבה."

"מתי זכיתם לראות לראשונה את מרן החפץ חיים זצוק"ל?"

"האמת היא, שכשנכנסתי ללמוד בישיבה בראדין, מרן החפץ חיים כבר לא היה בראדין. היתה זו התקופה האחרונה בימי חייו, והוא נסע להבראה בכפר במרחק נסיעה של חצי שעה מהעיר ראדין, שם הכפר היה 'דעגאלשטאק', היה זה כפר קטן בו התגוררו לכל היותר 50 משפחות. מאוד השתוקקתי לנסוע ולראות מקרוב את מרן החפץ חיים, עליו שמעתי כה רבות, ולקבל ממנו ברכה והזכרה. "למרות הקשיים שעמדו לי החלטתי להתגבר על הכל, חשבתי לעצמי מהי הדרך לבצע זאת, ועשיתי מעשה, קמתי ונסעתי לכפר 'דעגאלשטאק' בו התאכסן מרן החפץ חיים. כשנכנסתי למקום אכסנייתי, וראיתי את תואר הדרת פניו הק' של אותו צדיק וזקן הדור, התרגשתי מאד עד לכדי דמעות, וזהו הסיבה שכל פרט מאותו ביקור עדיין חקוק היטב בזיכרוני עד היום הזה, כאילו אך אתמול הייתי במחיצתו.

"זכורני, איך שהוא ישב על כסא נוח, בדומה לכיסאות שיושבים בעת מנוחה של שפת הים, רשת כיסתה את כל גופו להגנה מהזבובים שכנראה היו מצויים באיזור. מה אומר ומה אדבר, תואר פניו היה כמלאך אלוקים ממש, משהו שלא מעלמא הדין. למרות חלישות גופו העזתי והושטתי את ידי לעבר ידו, ואמרת לו בקול רם: 'שלום עליכם, רבי'.

"מרן החפץ חיים השיב לי בחביבות וקרבה: 'עליכם השלום, ואף הוסיף ושאל אותי בנעימות: 'מהיכן אתה בא?', ענית לו: 'מהישיבה בראדין'.

"לשמע הדבר ראיתי על פניו כמין שמחה מיוחדת, הוא ברך אותי בחום ובלבביות שבעזרת ד' אעשה 'שטייגען' בלימוד התורה בישיבה בשמחה, ואף הוסיף לברך אותי שאני אהיה בריא, כדי שאוכל לעבוד את ד' כל ימי בבריאות איתנה, תוך שהוא מוסיף לי שאזכה לאריכות ימים ושנים, דבר שאכן התקיים ב"ה עמו"ש, ולסיום פטרני מרן החפץ חיים לשלום.

"לא אשכח כיצד כשיצאתי מעל פניו וצעדתי באיטיות מיוחדת מתוך מטרה לראות את הכהן הגדול מאחיו שוב ושוב, בעצם, היתה זו הפעם היחידה שזכיתי לראות את תואר הדרת קודשו המרוממת."

מרבתי למדנו אך דקויות שבדקויות...

במהלך השיחה הנרגשת עם רבי מנשה, אנו נחשפים לכך, כמה אכן הצורבים בגילם הצעיר השכילו ללמוד מהדקויות שבדקויות במשנתם ואורחותיהם של גדולי הדורות, וכמה הדבר מחייב אותנו לנצל את הזכות שאנו זוכים לקבל מרבתינו, מנחילי וגדולי התורה בדורנו אנו.

לאחר שאבי וידידו סיימו להעביר את השליחות למרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל, נרמז לו, שאנו הילדים - מעוניינים בתמונה ומזכרת עמו, מה מדהים שהגרש"ז א עם כל גדלותו העצומה התרצה מתוך ענווה מפוארת, ונעמד למספר תמונות עמנו במרפסת שלפני ביתו

רבי משה ויטו מספר על חוויות אישיות עם גדולי ישראל

"כִּי מֵרֹאשׁ צָרִים אֶרְאֶנּוּ" (במדבר כ"ג, ט')

אני מסתכל בראשיתם ובתחילת שרשיהם ואני רואה אותם מיוסדים וחזקים כצורים וגבעות הללו ע"י אבות ואמהות (תנחומא - רש"י) בילדותי זכיתי להתלוות לאבי שיחי שנסע יחד עם הרה"צ הרב הערשי פינקוס שליט"א (תלמידו ואחינו של הגר"ח"פ שיינברג זצ"ל) בשליחות ראש הישיבה הגאון רח"פ שיינברג למרן הגרש"ז אויערבך. היה זה בעניין הנידון על עצמות בחמין של שבת, אם נמדדים בפני עצמם לעניין בישולם שלהם, וכגון נפקא מינה

להחזרת (או כיסוי) הקדרה בליל שבת קודש, לפני שהעצמות לגמרי התרככו והתבשלו וכו', שכידוע בעניין זה (בעצמות עוף) מרן האגרות משה התיר ומרן הגרש"א החמיר וכו'.

לאחר שאבי וידידו הנ"ל סיימו להעביר את השליחות למרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל, נרמז לו, שאנו הילדים - אני ובניו של הנ"ל - מעוניינים בתמונה ומזכרת עמו, מה מדהים שהגרש"ז א עם כל גדלותו העצומה התרצה מתוך ענווה מפוארת, ונעמד למספר

תמונות עמנו במרפסת שלפני ביתו.

ובעניין הענווה וחסד, שמעתי דבר נפלא מרבי גבריאל יוסף לוי שליט"א, שבאחת משמחות הנישואין ראה מרן הגאון רש"ז אויערבך זל"ה שהמחותנים מוליכים את החתן עם מתקן מיוחד שמונע לחלוטין את נזילת הנר על הבגדים, וכי אחד מהמחותנים היה מומחה לזכוכית, והוא חידש את המתקן הנ"ל. בראות זאת מרן זל"ה פנה אליו (להרה"ג ג' י לוי) וביקש לו כקרוב משפחה של המחותן שיפנה אליו ויבקש בעילום שם הזמנה של כשמונה סטים של מנורות כאלו למניעת טפטוף הנר על בגדים.

אך רבי גבריאל ענה לו שאם לא יפרט את שם המבקש מסתבר שלא יסכים שהוא להכין את הדבר (שלא היה מצוי), ובקושי גדול הסכים מרן זל"ה שיזכיר את שמו שבקש זאת.

ואכן, כשבא אליו וביקש בשם מרן זל"ה את הבקשה, הסכים והכין מספר גדול של סטים לכיסוי הנרות ע"י זכוכית. וכשהיה מוכן הודיע רבי גבריאל למרן זל"ה את הדבר. מרן זל"ה ביקש שיביאם לביתו, ויכול לקחת מונית על חשבוננו, ויכסה את המנורות בכיסוי טוב, שאף אחד לא יראה את הדבר. ואכן עשה כן והביא אותם עטופים וחתומים לבית מרן זל"ה.

ואז מרן זל"ה פנה לאחד ממכריו בירושלים וביקש לו שיפתח גמ"ח של מוצר כזה לכל המעוניין והפקיד בידו (ואולי בעוד בתים) את המתקנים הנ"ל, שמכאן ואילך סייעו רבות להורי החתן והורי הכלה לשמירת בגדיהם. ומאז התפרסם הפטנט ובזה התחיל להיכנס בכל שמחת נישואין להשתמש בכזה דבר.

ביום מן הימים הצטרף לרכבו של אבי - אחיו של הגרש"ז אויערבך ה"ה הגאון רבי ברוך דוב זל"ה, וכאות הכרת הטוב על העזרה בנסיעה אמר לנו: אספר לכם עובדא לא ידועה על אחי

הדגול, וכה סיפר: "בשכונתו של רבינו זל"ה, התגוררה אלמנה מטופלת בילדים רכים, והגרש"ז השתדל מאוד לעזור ולסייע לה בתחום הכלכלי ועוד. באחד מן הימים נכנס אליו אחד מעוזרי הסיוע וטענתו בפיו שראה את אותה האלמנה בשוק קונה פירות בתחילת עונה (שהם יקרים מאוד...) ואם כן אולי היה כדאי לרמוז לה לחסוך וכדו'.

ענה לו מרן הגרש"ז א בתמיהה: הרי מסכנה עלובה זו שאין לה הנאות רבות בחיים, אין לה בעל ויסורים נוספים מלווים את מצבה,

והנה לפחות יש לה את ההנאה מפירות אלו שבתחילת העונה, וכי גם זה ניקח לה ח"ו?!

•••

פעם הגעתי לברית מילה שנערכה בין יוה"כ לסוכות, זמן די לחוץ... היה שם מרן הגרש"ז א שהוזמן להיות סנדק. זמן הברית התאחר והתאחר, המתינו למוהל ולאחד הסבים, וכמראה פלא מול עיני היתה מנוחת הנפש של מרן הגרש"ז א, שישב כל הזמן המכעיס הזה במנוחת נפש, ללא שום סימני קוצר רוח.

•••

בפעם האחרונה שפגשתי את מרן הגרש"ז א, כשנה לפני פטירתו, אחר השתתפותו בשמחת נישואי אחותי זכיתי לראות דבר נפלא, שהגרש"ז א פסע במדרכה וכשהגיע לסוף המדרכה וביקש לרדת לכביש, התקשה, ואמנם ביד א' תפס באחד מנאמניו, (אולי היה זה הר' יוסף שוב), אך יד שניה היתה פנויה. ואני רציתי לעזור ולכן הגשתי יד ליידו השניה, לסייעו בירידתו מהמדרכה. אך הוא סירב בכל תוקף והתאמץ לנסות להסתדר ללא עזרה נוספת... בינו נא זאת!

(מתוך 'דיוקנא' מאת הר' משה ויטו)

מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל נעמד לצילום עם ילדים שביקשו ממנו תמונה

מו"ר אבי ז"ל נהג ללכת מידי יום לכותל המערבי, לוקח איתו את סידור הרש"ש ומתפלל מתוכו עם כל הכוונות הנשגבות. הסידור היה עטוף במעטפה שהסתירה את תוכנו. אחד המתפללים הסתקרן לדעת מהו הספר, הוא התקרב אליו והציץ...

הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א על הענווה והצניעות

...

מו"ר אבי ז"ל נהג ללכת מידי יום לכותל המערבי להתפלל שם מנחה וערבית. היה נוהג לקחת אתו את סידור הרש"ש ולהתפלל מתוכו, עם כל הכוונות הנשגבות. הסידור היה עטוף במעטפה שהסתירה את תוכנו. הוא היה עומד בפינה, הסידור היה סגור לחצאין, וכך היה מתפלל בו במשך כחצי שעה.

אחד המתפללים הסתקרן לדעת מהו הספר שמו"ר אבי קורא

מתוכו. הוא התקרב אליו

והציץ מקרוב בספר. מו"ר

אבי הבין מה רצונו של

אותו אדם... מיד סגר את

הסידור והפכו על צידו,

שלא יודע מהו הספר.

אך ההוא התעקש והטה

את ראשו לראות את צידו

השני של הספר, אולי כך

יגלה מהו הספר הזה...

נטל מו"ר אבי את הסידור

והכניסו לתוך חלוקו,

והמשיך להתפלל. אמר:

"ויתרתי על תפילה עם

כל הכוונות הנשגבות, ובלבד שלא יראו אותי מתפלל מתוך סידור

הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א

הרש"ש ויאמרו: 'איזה צדיק גדול'..."

ה"פלא יועץ" כותב כי מעשים והנהגות הנעשים מצד ההלכה-

רשאים לעשות בפומבי, אבל 'מילי דחסידותא', הנהגות של חסידות-

יעשו אותם בצנעה ובהסתר ולא בפרסום ובפרהסיה.

רצונך להיות חסיד? אדרבה, תהיה חסיד ותתחסד עם קונך. רצונך

להחמיר? מצוין, אבל תחמיר על עצמך. אל תעשה לכך פרסום!

כותב הרב חיד"א, ומקורו מן הזוהר: אם אדם מפרסם את מעשיו-

קיבל בכך את שכרו בעולם הזה, ואת העונש על היהירה יקבל

בעולם הבא. נורא ואיום! לא זו בלבד שבעולם הגמול לא יקבל

שכר על מעשיו, אלא עוד יענש עליהם, בר מינן.

לעומת זאת, מי שמסתיר את מעשיו, הקב"ה שומר עליו ומסתיר

אותו מהחיצונים, שנאמר (תהילים ק"א, ב'-ג'): "אתהלך בתם

לבבי בקרב ביתי.. עושה סטים שנאתי לא ידבק בי". זה שהצפין

והסתיר את מעשיו בעולם הזה, יתקיים בו (שם ל"א, כ'): "מה

רב טובך אשר צפנת ליראיך", את שכרו הוא יקבל לעתיד לבוא,

אשריו ואשרי חלקו!

(מתוך דרשות שלוקטו בספר 'דורש ציון')

"וְהִצַּעַע לְכַת עִם אֶלְקִיךָ" (מתוך ההפטרה: מיכה ו', ח')

גדולי ישראל בכל הדורות, כשם שהיו מופלגים בתורתם - היו מופלגים בענוותנותם.

רש"י הקדוש חיבר את פרושו על התורה כולה - תורה שבכתב ותורה שבעל פה. את פרושו על כל התלמוד הבבלי הוא לא חיבר כספר שלם, אלא קונטרסים קונטרסים (לכן בעלי התוספות כינו את פרוש רש"י - 'הקונטרס').

במשך שנים הוא נדד ממדינה למדינה ומעיר

לעיר, והיה לבוש כהלך עני. הוא היה אלמוני

לגמרי, איש לא הכיר את גדלותו בתורה.

הוא היה פוקד את בתי המדרש שבהם ישבו

תלמידי החכמים ועסקו בתורה. הוא ראה

באיזו מסכת הם עוסקים, והיה משאיר להם

קונטרס של פרושו על אותה מסכת. תלמידי

החכמים היו מעיינים בקונטרס ומתפעלים מן

הדברים, אך לא ידעו מיהו מחברם.

באחת הפעמים הגיע רש"י לעיר אחת, שם

הכירו אותו ואת גדלותו. הוא ניסה לחמוק,

אך הרב שלח שני תלמידים שילכו לחפש

אחריו. אמר להם הרב: "הוא יתנכר אליכם,

אבל אל תניחו אותו עד שתמצאוהו ותביאוהו

אלי". חפשו ומצאו אדם עני, פשוט שבפשוטים. כך נדד רש"י במשך

כעשר שנים, עד שהשלים את כל חיבורו. חיבורו התקבל על כל

חכמי דורו ונודע שמו, והוא האיר בתורתו את העולם כולו. רק

אז שב לעירו והקים בה ישיבה, ולימד תורה והעמיד תלמידים.

...

כל המושג של 'פרסום' הוא מצד הטומאה. לכן מעלתם של

ישראל היא הצניעות והפנימיות, ככל שהצניעות רבה יותר - שם

תמצא יותר תורה ויותר יראת שמים.

ל"חתם סופר" זצ"ל היה תלמיד שאת מעשיו היה עושה בקול

רעש ובצלצולים, היה בו דחף לפרסם את מעשיו, שידעו כולם

כמה הוא חכם וצדיק גדול... הדבר היה למורת רוח לרבו ה"חתם

סופר", אך הוא לא העיר לו על כך. כאשר ה"חתם סופר" היה פוגש

אותו, היה שואל אותו "מה השעה?"... אחד התלמידים הרהיב עוז

לשאול את רבו לפשר הדבר, אמר ה"חתם סופר": "לשעון יש

מנהג של קבע- כל חצי שעה הוא משמיע צלצל ומכריז: 'הנה

אני... גם התלמיד הזה כל דף גמרא שלומד- הוא מצלצל ומכריז:

'הנה אני!'... סוף דבר, אותו תלמיד יצא לתרבות רעה, ונהיה אחד

מראשי הגיאולוגים בהונגריה.

לפתע ניגש אברך צעיר ונאחז בדלת בכל כוחו בכדי שלא יוכל לסגור הדלת, וכיון שהחסיד קיבל צו מפורש מהרבי שאף אחד לא יכנס, בעמדו מול האברך ובראותו שאינו יכול לדחפו - סטר לו על לחיו, דחפו בכוח וסגר את הדלת

האדמו"ר מגור בעל ה"חידושי הרי"ם" מסביר להסידור איך מכבדים ואיך מתנהגים

במעשה זה מונח מוסר השכל גדול: כי הרי האדמו"ר בעל ה"חידושי הרי"ם" היה גאון בתורה, מצדיקי הדור ורבי לאלפי חסידים, והרי שודאי היה שייך בו ענין של "כבוד התורה", "כבוד הרבי" ואף "כבוד החסידות", ועם כל זאת לא מצא הרבי מקום לאיש אשר ציער יהודי אחר, למרות שעשה זאת לכבודו! כי אין שום היתר לצער או לשנוא שום יהודי, גם למען כבוד התורה! מסופר על האדמו"ר רבי חיים מקאסוב, בעל ה"תורת חיים" זצ"ל, ששלח שוחט לעיר מסויימת, והיו שם כמה מאנשי העיר שהתנגדו לרבי מקאסוב, ולא רצו את השוחט ששלח אליהם הרבי. והנה נעמד מחוצף ועז פנים אחד בפני עם ועדה והתחיל לחרף את הרבי באמרו: "אין אנו מחויבים לשמוע מה שהוא [וקרא את הרבי בשמו] אומר לנו, וכי הוא הבעל הבית כאן?!"

בשבת בבוקר, לפני קריאת התורה, עלה אחד מחסידי קאסוב על הבימה, והכריז בקול גדול שאסור להתחיל בקריאת התורה עד שהמחוצף שביזה את הרבי מקאסוב יצא מבית הכנסת! לאחר שבת, הלך אותו מחוצף ומסרו לערכאות, על מה שביזה אותו ברבים, ופסקו השופטים על החסיד חודש מאסר. תיכף לאחר שיצא מהמאסר בא החסיד בבהלה אל רבו, בעל ה"תורת חיים", וסיפר לו את כל המאורע, על מסירות נפשו

למען כבוד הרבי ועונש המאסר אשר נגזר עליו. אמר לו הרבי: "אני במקום השופטים הייתי דן אותך לשלושה חדשי מאסר, כי הרי הרגת את הנפש בזמן שביזית אותו ברבים לפני קריאת התורה, וחז"ל (בבא מציעא נ"ה, ע"ב) אומרים שהמלבין פני חברו כאילו שופך דמים!"

סיפור זה יש בו הדרכה ומוסר השכל גדול: אותו חסיד חשב שעושה מצוה, והרי הוא כמקדש שם שמים ברבים, במה שהוא מבזה איזה יהודי לכבוד הרבי שלו, אבל הרבי מקאסוב סבר אחרת, שאין שום היתר או תרוץ לצער או לבזות יהודי, אפילו אם חושב שעושה זאת עבור כבוד רבו!

(מתוך 'אדרבא')

"כִּי אַתָּה נִצַּב לְקִרְאתִי" (במדבר כ"ב, ל"ד)

מובא בספר "תפארת למשה": ישנם אנשים המחזיקים במחלוקת, וסבורים כי אין זו שנאת חנם האסורה, חלילה! הס מלהזכיר! אלא זו מחלוקת "לשם שמים", למען "כבוד התורה"...

אולם טעות גמורה בידם. אין זה אלא מעשה היצר, אשר אינו רוצה שכלל ישראל יצאו מהגלות המרה, לכן דואג שתמיד תהייה מחלוקת בישראל, בתוך בית המדרש, בין שכנים, בין בני משפחה ואף בין האחים. אך באמת על פי תורה אין להחזיק כלל במחלוקת, גם לשם שמים. לא הותר לשנוא או לצער, חלילה, שום יהודי!

מעשה היה באדמו"ר מגור, בעל ה"חידושי הרי"ם", שפעם אחר התפילה, כשחזר מבית המדרש לחדרו, אמר לאחד מנאמני ביתו, שהיה חסיד נלהב ומקושר בכל נימי נפשו לרבו, שלא יתן לאנשים לבוא אחריו לחדרו. רבים אכן נדחקו וניסו להכנס לחדר הרבי, אבל כיון שקיבל פקודה מפורשת מפי הרב שלא להכניס איש, עצר החסיד במסירות נפש בעד כל האנשים שלא יכנסו.

לפתע ניגש אברך צעיר ונאחז בצירי הדלת בכל כוחו, בכדי שלא יוכל לסגור הדלת, וכיון שהחסיד קיבל צו מפורש מהרבי שאף אחד לא יכנס, עתה, בעמדו מול האברך הלזה ובראותו שאינו יכול לדחפו - סטר לו על לחיו, דחפו בכח וסגר את הדלת אחריו, ונראה היה לו כי בכך מלא במסירות את רצון הצדיק.

באותו יום, לפנות ערב, ביקש הרבי מאותו חסיד שיכניס תשעה אנשים לחדרו, לפי שרוצה מנין לתפילת מנחה. הלך החסיד והכניס שמונה אנשים, אשר יחד עמו היו תשעה. ניגש לרבי ואמר כי יש מנין בחדר ויכולים להתפלל.

שאלו הרבי בתמהון: "איך יש מנין?"

והחסיד השיבו: "אנחנו תשעה, והרבי עשירי!"

אמר לו הרבי: "אני רואה כאן בחדר רק שמונה..."

נבהל החסיד ולא ידע מה להשיב, ואז המשיך הרבי ואמר: "כנראה חושב שגם אתה תצטרף למנין, אבל איך אצטרף למנין לאחר שהיום הכית יהודי?"

התחיל החסיד להתנצל ואמר כי לא לכבודו עשה זאת, אלא כדי למלא את רצון קדשו של הרבי.

ענה לו הרבי: "לכבודי? וכי זה רצוני? להכות יהודי עבורי ולכבודי?!"

ציון האדמו"ר מגור בעל ה'חידושי הרי"ם' זצ"ל

מיהר ראובן לבית שמעון העירו משנתו והודיעו - הנה זכיתי בגורל בסך עצום, אבל תדע לך ברורות שאין לך מה 'לחלום' שאעניק לך מחצה מהרווחים שהרווחתי... נזדעק שמעון והרי בפירוש שמעון אזניים הללו מפיד שהינך מתחייב לתת לי מחצית מהרווחים

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על אהבת עצמו ואהבת ישראל

מכון שבתו. וכך תשאלהו, איש יהודי רוצה להוציא גזוזטרא (מרפסת) מביתו שבקומה השניה לצורך קיום מצות סוכה, ושכנו הדר בקומה ראשונה מתנגד לכך בטענה שמחשיך לו בזה את אור השמש - אמור נא יקירי מי צודק בטענתו... הנה אם הלה יענה לך שאכן אסור לו להחשיך את האור לבן הקומה הראשונה תדע שאף 'בן שיחך' דר בקומה ראשונה על כן אינו רואה ומצדיק אלא את השיטה הזאת - שמא ברבות הימים יהיה הדבר נוגע אף לו ממילא כבר החליט בראשו שכך היא האמת, ואם יענך שמותר לו לבנות תדע שאף הוא דר בקומה שניה...

וכן אומרים בשם החזו"א (ברצותו לבאר טבעיו של האדם החושב בכל עת על עצמו - עד היכן מגיעים הדברים), כי בגשת איש לרעהו ושואל מעמו 'עצה וחווה דעת' בענין מסויים, מיד יחשוב זה הנשאל מה טובת הנאה תצא לי - כשאענה לו כך או כך... אם יסיק בדעתו שבשני האופנים 'הרווח' שלו שווה (בשניהם ירוויח או בשניהם לא), אזי יתחיל לחשב בעצמו באיזו תשובה אחשב בעיני השואל כ'חכם ופיקח' יותר... ואם יסיק אף בזה שאין כל נפקא מינה לענין 'חכמתו', מיד יתחיל מוחו לחשב כיצד אפטר ממנו, אך את הנידון לגופו של ענין לענות לטובת השואל לא עלתה על דעתו כלל וכלל...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

מה גדלו מעשי הצדיקים שיישרו מידותיהם לטוב להם ולכל דורם, פעם נכנס יהודי עני ואביון אל הרה"ק רבי אי"ה מקאפיטשיניץ זי"ע, בהיותו בקודש פנימה, ראה הרבי שלראש העני 'כובע עליון' שאינו ראוי ללבישה כלל (בקושי לפורים), ללא אומר ודברים הוציא הרבי כובע חדש שהיה מוכן בארונו ונתנו להעני ששמח בכך כמוצא שלל רב. משיצא העני מחדר הרבי והבחינו בני הבית בכובע החדש של הרבי על ראשו של העני, שאלוהו מיד, מדוע הוצרך הרבי לתת לעני כובע חדש לגמרי, והרי אף הכובע שהרבי לובש עתה 'טוב ויפה' הוא, ומן היושר לתת אותו ליהודי, והכובע החדש היה הרבי משאיר לעצמו... ענה הרבי ואמר להם, אכן כדבריהם, שמתי לעצמי את הכובע החדש והנאה, ואף אם ראיתם שנתתיו לו - אדרכה - בשמים ממעל אין לאדם מלבושים זולתי מה שהכין לעצמו מבעוד מועד - בעודו בהאי עלמא. נמצא שב'נתינה' זו לקחתי לעצמי את הכובע הנאה יותר.

וכבר אמר הרה"ק מקאפיטשיניץ זי"ע האוהב באהבה עזה את ה'תלמיד חכם' אוהבו ומשמשו בהתבטלות בכל עת, הרי יש בו 'אהבת תורה', לאיך האוהב את ה'גביר' ומכבדו ביותר הכבוד, אהבה זו אינה אלא 'אהבת ממון'. ומהי 'אהבת ישראל' - מי שאוהב כל אחד ואחד מבני ישראל, ללא כל הבדל מי הוא ומה מהותו... (באר הפרשה - בלק תשע"ו)

"בְּלֵעָם בֶּן פְּעִיר" (במדבר כ"ב, ה')

איתא ב'אבות' (ה', י"ט) 'כל מי שיש לו שלשה דברים הללו, מתלמידיו של אברהם אבינו, ושלשה דברים אחרים, מתלמידיו של בלעם הרשע. עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה - מתלמידיו של אברהם אבינו.'

ובכלל 'עין טובה', לאהוב איש את רעהו ב'אהבת חנם' וממילא ישמח בשמחתו, יעלוז לבו בהצלחת חברו ותגל נפשו בקנייניו המרובים הן ברוחניות ואף בגשמיות... ויהיה ראשו נתון היאך, כיצד ובמה יש בידו להיטיב ולהעניק לזולתו, ואל ינהג כפי טבע העולם שכל אחד חושב כ"ד שעות 'יומם וליל' כיצד להוסיף לעצמו רכוש ממון וכבוד (ואפילו אם יעלה הדבר על חשבון רעהו).

מסופר על שני יידיים - ראובן ושמעון, שנכנסו שניהם יחדיו לבית המסחר וקנו כל אחד לעצמו טיקעט (כרטיס) להגרלת הלוטו והסכימו ביניהם שאם אחד מהם יזכה יעניק מחצה מרווחיו לשני - יהיה הסכום גדול ככל שיהיה. ויהי בחצי הלילה נערכה הגרלה הגדולה, ובבוקר כשקם ראובן ממיטתו ראה ב'כתבי עת' שמספרו של שמעון זכה בגורל בסך עצום גדול... מה עשה ראובן בחכמתו - שידע שבזו העת יגדל מאד חשקו של שמעון להיפטר ממנו אף בטענות 'בוקי סריק'...

וימהר ראובן לבית שמעון העירו משנתו והודיעו 'פיינע נייעס' - בשורה טובה ומשמחת, הנה זכיתי בגורל סך עצום, אבל תדע לך ברורות שאין לך מה 'לחלום' שאעניק לך מחצה מהרווחים שהרווחתי... נזדעק שמעון בקול רעש גדול, והרי בפירוש שמעו אזניים הללו מפיד זה שהינך מתחייב לתת לי מחצית מהרווחים, וראובן בשלו לא היה כאן כל קבלת קנין, אין כאן לא כתיבה ולא חתימה אלא דברים בעלמא, מאומה לא אתן לך, אפילו לא שווה פרוטה, אמר לו שמעון והרי אף על דברים יש מי שפרע וכו' וכו' עד שתפסו שמעון באזניו והוליכו אחר כבוד לבית ה'מרא דאתרא', למען יפסוק הרב שעפ"י 'דין תורה' מחוייב ראובן לעמוד בתנאי שהתנו ביניהם שכל הזוכה מבין שניהם יתן לשני מחצית מהרווחים. מששמע הרב את טענותיו של שמעון שאל את ראובן, ומה תענה על דברי שמעון... ויען ראובן ויאמר... תשובה אחת יש לי להשיב, לא אני זכיתי אלא שמעון ומעתה עליו לתת לי מחצית מהרווחים... מיד שינה שמעון את טעמו ו'בתוך כדי דיבור' מצא שבעים ושבעה סברות מדוע אין כל תוקף ב'הסכם' הלז, ואינו נצרך לתת מאומה לראובן... רבותי, אנא מכס, המנעו מלהעלות שחוק על שמעון, כי כולנו באותה פעקיל, כל איש בשלו אינו רואה אלא את צידו... עד שמסוגל הוא לסתור את עצמו בכל יום יטען את מה שעדיף לעצמו, מבלי לחשוב על רעהו. ובראותנו 'חוכא ואיטלולא' זאת, אולי נזכה לשנות דרכינו, לחשוב יומם ולילה כיצד להיטיב לשני, והיאך להעניק לו עוד ועוד ברו"ג.

שמעתי מחכם אחד, אם תרצה לדעת על איש פלוני באיזה 'קומה' הוא דר, שאל אותו שאלה אחת ולפיה תדע ברורות איה

לגרמני היתה עין אחת שהושתלה מזכוכית, שהיתה דומה מאד לעין המקורית, זיהוי העין האמיתית היתה משימה כמעט בלתי אפשרית. אמר הגרמני לילד: "אם תצליח לזהות מהי העין האמיתית שלי, ינתנו לך חייך לשלל"

ואיך הסביר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל את השאלה, מה הועילה תשובתו של הקב"ה לאומות העולם
אם העמיד להם נביא רשע כבלעם?

אמר רבי שמשון: המידות של הגויים רעות הן, אלא שאינן ניכרות כלפי חוץ, כל זמן שהם חיים לעצמם. אך כאשר הם עולים לגדולה, מתפרצת מיד הגאווה בלא גבול ומגיעים לשפלות הגדולה ביותר, וכמו שרואים בדוגמאות שחכמינו ז"ל מביאים שם. לכן לא יוכלו הגויים לבוא בטענות על הקב"ה שנתן להם נביא רשע כבלעם, שכן כל גוי אחר שהיה הקב"ה משפיע עליו נבואה, מיד היה מתמלא גאווה ומביא לביטוי את מידותיו הרעות, כפי שראינו אצל בלעם.

•••

מסופר על ילד אחד במלחמת העולם השנייה שמצא חן בעיני אחד המפקדים הגרמנים, שלקח אותו עמו ושמר עליו שלא יגעו בו. והנה יום אחד עשה הילד דבר שלא מצא חן בעיני הגרמני. אמר הגרמני לילד, שלמחרת מתכנן הוא להורגו בעקבות מעשהו, אולם נותן לו הזדמנות להציל את חייו:

לגרמני היתה עין אחת שהוצאה ממקומה עקב מחלה, ובמקומה הושתלה עין מזכוכית, שהיתה דומה מאד לעין המקורית, זיהוי העין האמיתית היתה משימה כמעט בלתי אפשרית.

אמר הגרמני לילד, "אם תצליח לזהות מהי העין האמיתית שלי, ינתנו לך חייך לשלל".

הילד הסתכל, ומיד אמר על אחת העיניים שהיא העין האמיתית. אמר לו הגרמני, "נכון, אבל מהיכן ידעת?" אמר הילד: "חושש אני לגלות לך, פן תהרגני".

הבטיח לו הגרמני שלא יגע בו לרעה. הילד אמר: "הסתכלתי על שתי עיניך, וראיתי בעין אחת, שאין בה רשעות כמו בעין השנייה, כך הסקתי שהשנייה היא העין האמיתית".

(מתוך 'להתענג בתענוגים')

"וַיִּשְׁלַח מַלְאָכָיו אֶל בְּלַעַם" (במדבר כ"ב, ה')

"ואם תאמר מפני מה השרה הקב"ה שכינתו על גוי רשע, כדי שלא יהא פתחון פה לאומות לומר: אילו היו לנו נביאים חזרנו למוטב, העמיד להם נביאים והם פרצו גדר עולם" (רש"י) נשאלת השאלה: מה הועילה תשובתו של הקב"ה לאומות העולם, אם העמיד להם נביא רשע כבלעם, שפרץ גדרו של עולם? הרי הם יכולים לטעון, שהיה לו להקב"ה להעמיד להם נביא צדיק כמשה רבינו, ואז ודאי שהיו חוזרים למוטב?

רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל יישב שאלה זו על פי הגמרא בחולין (פ"ט, א'): "לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכך ויבחר בכם, כי אם המעט מכל העמים" (דברים ז', ז'). 'אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, חושקני בכם, שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה, אתם ממעטים עצמכם לפני, נתתי גדולה לאברהם, אמר לפני (בראשית י"ח, כ"ז): "ואנכי עפר ואפר", למשה ואהרן, אמר (שמות ט"ז, ז'): "ונחננו מה", לדוד, אמר (תהילים כ"ב, ז'): "ואנכי תולעת ולא איש".

'אבל עובדי כוכבים אינן כן, נתתי גדולה לנמרוד, אמר (בראשית י"א, ד'): "הבה נבנה לנו עיר", לפרעה, אמר (שמות ה', ב'): "מי ה'", לסנחריב, אמר: "מי בכל אלהי הארצות" וגו' (מלכים ב', י"ח, ל"ה), לנבוכדנצר, אמר (ישעיהו י"ד, י"ד): "אעלה על במתי עב" וגו'".

דורשים חז"ל, שהקב"ה אומר לעם ישראל, שחשק בהם מכל העמים, משום שכאשר הוא משפיע גדולה על הצדיקים שבעם ישראל, הם אינם מתנהגים בגאווה אלא נוהגים בענוה וממעטים עצמם, ואילו כאשר הקב"ה משפיע גדולה לאומות העולם, הם מיד מתגאים בגדולתם.

היכן ניתן להאזין לשיעור יומי מקוצר בהלכות שבת?

היכן ניתן בכמה דק' לרכוש ידיעות מקיפות בהלכה?

האזינו עכשיו לשיעורי

הרה"ג רבי אריה זילברשטיין שליט"א

כ-5 דק' ביום וזכיתם ללמוד את ה'דף היומי בהלכה'

077-2613337

פעם כשאחד התלמידים הגדיש את הסאה במעשה שובבות חמור, אשר לא היה ניתן לעבור עליו בשתיקה ללא עונש הגון, כולנו רעדנו אז מפני הרגע שבו ר' זלמן יכנס אל הכיתה ותיכף יעניש את אותו התלמיד כהוגן

הרה"צ ר' שלמה זלמן בריזל זצ"ל מלמד אותנו איך מחנכים לתורה ומצוות

קלות, והענישו על העוולה שכולנו כבר כמעט הספקנו לשכוח. כולנו הבנו אז היטב את הלך רוחו של המלמד ר' זלמן הנערץ - לא להעניש מתוך כעס או רגש חם, אלא רק אחרי צינון הרגשות וחשיבה עמוקה בעין השכל. רק אז יש אכן לעשות את המעשה הנכון!"

מלאכת ה'

היה ר' זלמן אמון על דברי חז"ל, כי לימוד תורה לנערים הוא בגדר "מלאכת ה'", שעליה נאמר: 'ארור עושה מלאכת ה' רמיה'. משום כך עמד מאד על כך שלא יטרידוהו בדברים אחרים בעת לימודו עם התלמידים. בעודנו משמש כמלמד, כבר היתה ברשותו המאפייה אשר נוהלה בידי בני הבית, וכך אירע לפעמים שהיו אנשים באים אליו לת"ת, ומבקשים לשוחח עמו דבר או שניים בענייני העסק, אבל ר' זלמן היה תמיד דוחה את הבאים באמרו: "נישט יעצט - לא עכשיו! כעת זמני קודש עבור הלימוד עם תלמידי היקרים!"

אחד מצדיקי הדור זצ"ל שלח פעם אל ר' זלמן אברך אחד, על מנת שייקח אצלו שימוש ב'הלכות מלמדים'. אמר לו ר' זלמן בין שאר דברי ההדרכה - כי על המלמד להכין עצמו היטב בסוגיא קודם שילמדנה לתלמידים, ואם אינו עושה כן אינו רשאי ללמד הסוגיא אפילו לילדים רכים, וזאת למרות שהקטנים אינם מעמיקים כל כך בלימודם, עם כל זה חייב המלמד להיות נהיר ובהיר בסוגיא הדק היטב.

זלוקה נפשות חכם

צעד לו ר' זלמן בשעת בוקר ברחוב מרכזי בירושלים. עמוס היה הרחוב בדוכני וכולים אשר הציעו את מרכולתם השונה לעוברים ושבים. והנה צדה את עינו של ר' זלמן, מראהו של נער צעיר לימים. העומד גם הוא בין הרוכלים, לפניו על המדרכה מונחים פתוחים מספר ארגזי ירקות, והוא קורא בקול רם: "ירקות טריים בזיל הזול, בזיל הזול!..."

איש מבין העוברים ושבים אינו שם על לב, ונעצר לתהות מה מעשהו של נער צעיר ברחובות העיר בשעות אלו? אולם ר' זלמן אשר ליבו היהודי היה בפעולה מלאה, פועם הוא לפי כללי אהבת ה' תורתו ועמו, נותר על מקומו כנטוע במסמרים. "בוקר טוב לך יקירי! מה שלומך?" - פונה הוא אל הילד בחיבה יתירה.

"ספר נא לי, מדוע לא הלכת היום לתלמוד תורה?" שואל ר' זלמן בעדינות. השיבו הנער בכאב, כי אכן לומד הוא בת"ת פלוני, אלא שלרגל דוחק הפרנסה בבית אביו, ביקשו אביו הירקן שיצא לרחוב המרכזי עם כמה ארגזי ירקות ושם ינסה להרוויח עוד כמה לירות. "לא היתה כל ברירה לאבי המסכן" - אמר הנער בקול שבור.

"לא הָיִיט אָוֶן פִּיעֶקב" (במדבר כ"ג, כ"א)

לימים נזקק ר' זלמן לעשות לביתו קצת יותר, ופנה למלאכת הקודש של לימוד התורה לנערי בני ישראל, וכך במשך תקופה של כעשר שנים שימש ר' זלמן כמלמד לתינוקות של בית רבן בת"ת 'חיי עולם'.

כבכל דבר שבקדושה שעסק בו ר' זלמן בכל ליבו ונפשו, גם כאן לקח את התפקיד בחרדת קודש, בודעו את גודל האחריות בשמירת הפיקדונות שהופקדו אצלו, ובמילוי המשימה הגדולה אשר הוצבה לפניו - ללמדם תורה ומצוות, ויחד עם זאת לייקר ולאהיב את התורה הקדושה ומצוותיה בלבם של הנערים עולי הימים, ולהבטיח את המשך פריחתם ושגשוגם של אלו השתילים הרכים, שיגדלו ברבות הימים לאילנות גדולים ומפוארים.

בנים יחידים

אהבה, חיבה ומסירות רבה הקרין לתלמידיו, עד שכל אחד מהם היה מרגיש בצלו כבן יחיד. סיפר אחד מתלמידיו דאז: "כשהתקבלתי להיות מלמד נכנסתי להתייעץ עם ר' זלמן, שהיה מורי ורבי משכבר הימים, ודמותו נשארה חרוטה בליבי כמלמד מסור בכל נשמתו, לתלמידיו אשר אותם אהב כבנים. ביקשתי אפוא ללמוד ממנו את סוד כוחו המיוחד.

'אגיד לך כלל פשוט, שתמיד יעזור לך' - המתיק עמדי

ר' זלמן - 'חשוב על כל תלמיד שהוא בנך יחידך! אז תרוויח שני דברים - א. לכל בעיה שתתעורר אי פעם עם אחד מהתלמידים, תמיד תוכל למצוא לה פתרון הגון, כי אבא בשביל בנו היחיד יכול להפוך את כל העולם כולו בכדי לעזור לו, הוא אינו פוטר עצמו אף פעם בתירוץ שניסה כבר ולא עזר... אלא, גם אם עצה אחת לא הועילה, יחפש אחר עצה אחרת עד שהדבר בא לידי פתרון טוב. 'הדבר השני שתרוויח', הוסיף ר' זלמן, 'אם התלמידים ירגישו שאתה אוהב אותם באמת, הם יחזירו לך אהבה. תלמידים שמחים לעשות הכל בשביל רבי שאוהב אותם, ויהיו מוכנים אפילו ללמוד!..."

מקל נועם

התלמידים הרגישו קשר נפשי עמוק אל רבם, ר' זלמן, גם לאחר זמן רב שכבר עברו לכיתה אחרת. תמיד כשהיה פוגש את אחד מתלמידיו בעבר, היה מתעניין בו בכנות: "נו, איך אתה לומד? מה אתה לומד? במה אוכל לעזור לך?" כאילו רק אתמול למד אצלו. סיפר אחד התלמידים:

"פעם אירע שאחד התלמידים הגדיש את הסאה במעשה שובבות חמור, אשר לא היה ניתן לעבור עליו בשתיקה ללא עונש הגון. כולנו רעדנו אז מפני הרגע שבו המלמד, ר' זלמן, יכנס אל הכיתה ותיכף יעניש את אותו התלמיד כהוגן. אך להפתעתנו ר' זלמן קיבל את התלמיד במאור פנים, ב-גוט מארגן' לבבי, והילד הלך וישב במקומו.

"אך הנה למחרת היום קרא ר' זלמן לילד, ואף סטר לו על לחיו

העיתון של הבוקר הובא במקרה לישיבה, וראיתי כי בכותרת הראשית כתוב על האבטלה הגואה באירופה... שאלתי את עצמי וכי זו צריכה להיות היום הכותרת הראשית?! הרי מצאו רבי עקיבא איגר חדש!

הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל אינו מבין את כותרת העיתון...

הזאת – קודש עם חול, זעזעה ככל חשמלי רותח בקרבו. הבחורים הבינו לליבו ולפניו הלוהטים. כי העולם ומלואו של ר' אברהם, עם שבעה רקיעים, שמים ושמי שמים נסמכו תמיד על תשובות רבי עקיבא איגר והנה מצאו עוד עשרות תשובות רבי עקיבא איגר חדשות! מי יכול להבין בכלל מה המתרחש בקרבו בכעסו, כאשר הבשורה הזו נפגשת עם בשורת כותרת עיתון יומי?

אחד התלמידים הזדעזע למראה פני הרב, שלא ראה כך מעולם, ודמעה צלולה נצנצה בזוית עינו של הבחור. דמעה זכה של תלמיד. והבחור ההוא, שעינו נצנצו בדמעה קטנה, כיום, כבר למד את רוב הש"ס, וכתב חידושי תורה מובהקים. וכבר נישק את ספרי רבי עקיבא איגר מאות פעמים. ועיתון אין לו בבית עד היום.

כעס על תלמיד

"פעם נוספת העלה על פניו בבואה של כעס, בעת השיעור" – העיד תלמיד אחר.

ר' אברהם ציטט תשובות פני יהושע, שדעתו, שהמכשיל יהודי באיסור דרבנן, עובר על לאו דאורייתא של לפני עיוור, כי נתן לפניו מכשול – שהכשילו באיסור.

אחד התלמידים (כיום ת"ח מובהק) שאל בקול של תמיהה "מה? אם כן נמצינו למדים, שראובן המשוחח עם שמעון באמצע קדיש עובר על איסור דאורייתא?! כי למרות שהשיחה אסור מדרבנן אבל האיסור הוא גם לפני עיוור דאורייתא".

"כן", השיב הרב.

"וכי יהודי שמדבר בעת חזרת הש"ץ הוא עובר על לאו דאורייתא, איך זה יכול להיות?! שאל שוב התלמיד.

צווחה פרצה מפיו של ר' אברהם "ואם זה דרבנן, אתה מבין כן?!... קשה להבין? איסור דרבנן מובן כן?!"

ר' אברהם התחלחל לשמוע שהנער מסוגל לקבל בהבנה את מי שעובר איסור דרבנן יותר מדאורייתא, הרי אסור לשוחח באמצע קדיש, וכי יש נפק"מ אם האיסור מדאורייתא או מדרבנן?!... (מתוך 'ויאמר הנני')

"מה טבו אהליך יעקב" (במדבר כ"ד, ה')

השיעור בישיבה הקולות והברקים

שני עמודים מזה ומזה – תומכים את תקרת היכל הישיבה. ומגיד השיעור תומך בעמודי העולם בתנועות ידו. הסטנדר הפשוט, הספסלים הישנים והבל פיהם של לומדי התורה הם מקיימים את העולם. וכך נשמע קולו של הגאון בלימוד התורה עשרות שנים: קול מים רבנים אדירים משברי ים.

היו קולות מגוונים בעת השיעור: קול של שמחה, קול ויכוח, קול תרועת חידוש, קול סערת גלי ים התורה. געקאכט. היו גם קולות של התעוררות, ואף קולות של תוכחה ממש. ואפילו בבואה של כעס. כעס מאן דכר שמייה? אבל זו המציאות (המשמחת) – מעשה של כעס שהיה:

באותו בוקר, הוא נכנס ובא לשיעור בצעדים חפזים. מדי יום היה נכנס במתינות והיום במרוצה. התיישב ליד השולחן והנחית עליו דפיקה בנימת כעס: יש לי טענות על המודיע..."

הבחורים ישבו דוממים. הם לא הכירו את ר' אברהם יוצא משלוותו, ותמהו מדוע הרב מזכיר את העיתון היחיד שהיה בשעתו לציבור החרדי? מה לבחורים ולעיתון? על מה ולמה נראה ככועס? ר' אברהם דיבר כדרבנות: מצאו והדפיסו ספר חדש ואמש הוא יצא לאור, ספר שלם מכתב יד של רבי עקיבא איגר שהיה גנוז וספון כמעט מאתיים שנה, כל כך הרבה שנים שהתשובות הללו היו בעילום ועתה התגלו והודפסו.

המשיך בלהט: העיתון של הבוקר הובא במקרה למשרד הישיבה, וראיתי כי בכותרת הראשית כתוב היה על האבטלה הגואה באירופה... שאלתי את עצמי וכי זו צריכה להיות היום הכותרת הראשית?! הרי מצאו רבי עקיבא איגר חדש!..."

פניו היו להבים: "חשבתי שהכותרת הראשית תהיה שמצאו שו"ת חדשים מרבי עקיבא איגר שלא שזפתם העין". הוא לא נרגע.

הוא ידע היטב מה זה עיתון, וכמה העולם רחוק מהעושר של העולם הבא ומהטעם של רבי עקיבא איגר, אבל להיפגש עם הכותרות הללו רגע לפני השיעור, הכאיב לו עד מאד. הפגישה

<< המשך מעמוד קודם

לילד בן י"א שנים ובקשתו בפיו – שמא יוכל ללמוד מעט עם בנו הילד, אשר זקוק לחיזוק בלימוד התורה?

"מה השאלה?" – השיב ר' זלמן, ותיכף ומיד נענה לאתגר, משל אברך צעיר הוא בשנת העשרים לחייו. על אתר קבע לו זמן-שעה קודם תפילת שחרית, בכל יום, וכך היה. למחרת היום כבר ישבו השניים יחדיו, ר' זלמן בן השמונים והילד בן האחד עשרה. תקופה ארוכה נמשכה 'החברותא' כשלשמחתו ולאשוורו של ר' זלמן לא היה גבול, הנה זוכה הוא שוב להשריש בילד יהודי טהור תורה ויראת שמים.

(מתוך 'ר' זלמן')

"אין שום בעיה, יקירי!" מיהר ר' זלמן להרגיעו. "אתה תלך לחיידר, ואני אעמוד כאן ואמכור את הירקות..." תוך כדי דיבור כבר הוריד ר' זלמן את כובעו, ונעמד על יד הדוכן והחל להכריז בקול- "ירקות ירקות..." כאחרון הירקנים.

והילד נשא את רגליו במרוצה לעבר בית תלמודו.

הנוף לנער גם כי יקין

גם בשנות זקנה ושיבה, כשכוחותיו היו דלים יותר, היה נענה בהתלהבות לכל אתגר חינוכי, הן בלימוד פרטי עם צעירים, והן באמירת שיחות חיזוק בהיכלי הישיבות וכדו'.

מספר לנו אחד מבאי ביתו: "באחד הימים בא אל ר' זלמן אב

ביקש רבי הירש שיגישו לו את כל האוסף עם ה'יקרים' ו'הפושטים' הסביר להם כי זהו האוסף של היצר הרע. הניח את הערימה על אדן החלון הרחב, נטל חפיסת גפרורים והצית את הכרטיסים

מה טובו אהליך יעקב - ביסוס "בית של תורה"

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

על קברו של הצדיק רבי צבי הירש קופשיץ זצ"ל נכתב: "שגידל את ילדיו לתורה מתוך הדחק בתפילות ובתעניות". משפחת קופשיץ כוללת גאוני תורה ודעת, הלא הם הגאונים רבי אברהם קופשיץ שליט"א, רב שכונת נוה צבי בירושלים ור"מ בישיבת כוכב מיעקב-טשעבין. רבי ישראל אהרן קופשיץ שליט"א ר"מ בישיבת "תורה אור". רבי יוסף חיים קופשיץ שליט"א ר"מ בישיבת "פורת יוסף" בעיר העתיקה. רבי משה פינחס קופשיץ זצ"ל שהיה רבה של קהילת "חניכי הישיבות" בשכונת רוממה ור"מ בישיבת "קול יעקב". רבי יעקב זאב קופשיץ ר"מ בישיבת "אור אלחנן". רבי נתן קופשיץ שליט"א, רב שכונת "נחלה ומנוחה" בית שמש. חתנם הגדול הוא מרן הגר"נ קרליץ שליט"א, ועוד חתנים גדולי תורה ודעת.

כיצד משפחת קופשיץ גידלה "בית של תורה, כזה מופלא ומיוחד? הגר"א קופשיץ שליט"א סיפר לפני עשור, במוסף שב"ק של יתד נאמן, כך: בדורנו אוהבים לשמוע מעשה אחד, מופלא וגדול, מעשה של מסירות נפש, המעורר התפעלות בלב השומעים. או על ברכה מאדם גדול, ואחר כך קובעים שזו היא הסיבה מדוע זכו לכך, ותו לא מידי. בגישה זו פוטרם עצמם מי שאינם רוצים להשקיע, באמרו: הנה הם זכו בגלל הברכה, או בגלל אותו מעשה יוצא דופן. ואילו אני, שלא קיבלתי

שום ברכה והבטחה, ועדין לא נקלע לידי מעשה של מסירות נפש, לא זכיתי. אולם האמת היא, שהורי זכו משום שהם השקיעו את כל כוחותיהם בחינוך הילדים. לא היו להם מעשים יוצאי דופן, אלא השקעה עקבית, יומיומית, רצופה, ללא היסח הדעת. את דרך חינוכם אפשר להגדיר בשני כללים: עקביות יומיומית שכללה את כל שעות היממה וכל ימות השנה. לא מעשים חד פעמים יוצאי דופן, אלא השקעה רצופה תדירה ומתמשכת, שהתפרסה על פני כל שעות הימה, ועל פני שנים רבות בשימת לב תדירה למצבו של כל אחד ואחד מהילדים. ודבר שני, השמחה הגדולה ששררה בבית, והעידוד התמידי לו זכו בני הבית, הם האמינו באמת בכוחו של כל ילד, ועודדוהו למצות את יכולותיו וכשרונותיו.

זכות נדירה הזדמנה לה למשפחת קופשיץ, דומה ואין עוד משפחה שלמה שזכתה לכך. מגורים בבית מרן ה"חזון איש" במשך שבוע שלם. במשך שבוע זה ראתה אם המשפחה את בית מרן החזון איש במיטבו. הדלת סובבת על צירה מבוקר ועד ערב. יהודים נכסים ויוצאים, נכנסים כשמועקה על פניהם או שהספק מנקר באין פתרון, ויוצאים שמחים ומרוצים, לאחר שזכו להתברך מפי גדול הדור. אם המשפחה החליטה אף היא להתברך מפי מרן החזון

איש, פנתה אל מרן החזון איש ונפשה בשאלה: "ברכני נא גם אני." "במה תחפצי להתברך?" ביקש מרן ה"חזון איש" לברר. "וברכני נא שילדי יבינו את לימוד התורה, ושיהיה להם חשק ללמוד". אמר לה מרן ה"חזון איש": שיבינו את הלימוד הריני יכול לברכך. אך החשק תלוי באמא, אם תרצי שיהיה להם חשק, אז יהיה להם חשק...

שימו לב: "החשק תלוי באמא. אם תרצי שיהיה להם חשק, אז יהיה..."

סיפר הגר"א קופשיץ שליט"א: "שידוכו של אבי ואימי היא נקרא שידוך חשוב מאוד. אבי היה מבחירי ישיבת סלבודקה שעברה לחברון ולאחר שנסתיים השידוך שוחחו במה זכתה היא לחתן כה חשוב. היו שאמרו שזכותו של הסבא הגדול מרן הגר"ח זוננפלד זצ"ל עמד לנכדתו, היו שאמרו שזו זכותו של האב הגה"צ רבי שמואל הלל שינקר זצ"ל, מגדולי בעלי המוסר, ואילו מרן הגר"ח זוננפלד עצמו אמר: הכל בזכותה שלה בעצמה, היא עמדה והתפללה, ושפכה ליבה לפני הקב"ה, שתזכה לבעל כזה, ולכן היא זכתה! וכעת נראה מהי דוגמה אישית, חיה ומוחשית, בבית משפחת קופשיץ. ציר הבית כולו, סבב סביב התורה ואהבתה. באחד הימים דיווח ראש הישיבה על אחד הבנים שהוא מתרשל קצת בלימודיו. מיד השתררה אורת אבל בבית. האמא הורידה את תכשיטיה מעליה, ולא ענדה אותם עוד. האב לא אכל באותו יום וישב בתענית, ושפך ליבו בתפילה ובתחנונים שהבחור יחזור ללימודו. לא היה מושג לשמוע בשורה כזאת ולהמשיך את החיים כרגיל. לגלג החיים נעצר, וכולם נתעטפו בצער. הבחור עצמו, בראותו את צערם הגדול של הוריו, חזר לתלמודו ולא התרשל עוד.

כשהגיע ילד הביתה, ובידו פתק מהמלמד המבשר על התקדמותו בלימודים, או על קושיה הגונה שהקשה, היתה פורצת שמחה בבית כולו. כולם, האב והאם, האחים והאחיות, היו שרויים בחדווה ובשמחה על הבשורה הטובה.

אחד מילדי המשפחה נשאר יום אחד בבית בתואנה שהוא חולה, ואמו לקחה אותו לחנותה. הילד התבשם מאויר החנות, התמוגג לספור את המטבעות המונחות בקופה, למשש את הסחורה. גם למחרת נשאר הילד בבית, בתואנה שאינו מרגיש טוב. גם ביום זה עקבה האם אחריו, וראתה שחפצי החנות שובים את ליבו, והוא מוצא ענין רב ב"מסחר". עתה כבר הבינה מהי "מחלתו" של הילד. לכן החליטה על אתר לסגור את החנות... היה זה ויתור על אפשרות של פרנסה, של פת לחם לילדים, אך "תלמוד תורה כנגד כולם". כי כן, יחד עם השמחה הגדולה, והמצב רוח המרומם

ששרר בבית, היתה עקביות בלתי מתפשרת, בכל הנוגע ללימוד התורה ולקיום המצוות.

כל השכונה הפסיקה לשחק

יום אחד חזר רבי הירש קופשיץ הביתה, וראה שהילדים עדיין לא סיימו את ארוחת הערב. הם היו רתוקים למשחק אוסף. המשחק סחף את הילדים. היו בו "יקרים" ו"פופושים". המשחק עורר הרבה עניין. כשראו הילדים שאביהם חוזר, מיהרו ונטלו ידיים וסעדו את ארוחתם, ברכו ברכת המזון ונגשו ללמוד עם אביהם. גם למחרת חזר הסיפור על עצמו. ביום השלישי לאחר הארוחה חזרו הילדים לשחק בחשק ולא באו ללמוד עימו. רבי הירש הבין שהם "משועבדים" למשחק. אמנם בתוך תוכם רוצים הם ללמוד אך שאינם מסוגלים להתגבר.

התקרב אליהם רבי הירש, ביקש שיגישו לו את כל האוסף שברשותם והחל להסביר להם כי כל האוסף הלידה אינו אלא של היצר הרע לבטלם מלימוד התורה. הניח את הערימה על אדן החלון הרחב, נטל חפיסת גפרורים והצית את האוסף. שלהבות האש כילו את כל השקעתם. הילדים נזעקו: יש כאן חלק השייך לחברים! רבי הירש השיב בשלווה כי הוא ישלם לחברים את הנזק. ידעו ילדיו שאין דרכו של אביהם במעשים כגון אלו ושאיינו עושה כן מתוך כעס אלא מתוך שיקול הדעת כיון שחפץ בטובתם.

אחד משכניהם שנכח בביתם באותו זמן, סיפר לאחר שנים רבות שזכר אותו מעמד אינו מש מליבו ועמד כנגדו כל ימי חייו, להעריך כל רגע של לימוד התורה ולהישאר בן תורה. דבר זה גרם שכל השכונה כולה הפסיקה עם המשחק הסוחף, לאחר שילדי משפחת קופשיץ הפסיקו לשחק בו...

סיפור נפלא שסיפר לי מורי חמי הרה"ג רבי אברהם שוגרמן שליט"א נחרת בזכרוני. בחיפה התגורר הגאון רבי יעקב רוזנטל זצ"ל, ומידי פעם היה מגיע אליו חתנו הגאון רבי מאיר שמואלביץ שליט"א, יחד עם בני משפחתו. "בכל פעם שר' מאיר היה מגיע לחיפה והולך ברחוב עם ילדיו הקטנים, הוא היה משוחח איתם בלימוד בסוגיות קשות ומרכבות. הייתי עובר לידם ושומע את ר' מאיר מדבר איתם על נושאים ב"קדשים", אינני יודע כמה הילדים קלטו בעומק העניינים, אך הם חשו מה חשוב באמת לאבא שלהם, ומסתבר שאת המושגים הכלים הם גם קלטו..."

בניית קשר רוחני בבית

בית של תורה מתחיל, כמובן, מההורים. הרה"ג רבי שמחה כהן, מחבר ספרי "הבית היהודי" מסביר, כיצד בונים את הקשר הרוחני בין הבעל לאשתו. לדבריו, כל שיחה עם בן הזוג מהווה בעקיפין קשר רוחני. אך מלבד זאת, יש לרקום קשר רוחני ישיר. הבעל יכול לומר לאשתו איזה רעיון מחשבתי המסוגל לעניין אותה. כאשר מתעוררת שאלה הלכתית, יכול להציג את השאלה בפני אשתו אם הוא יודע שיש לה ידיעה באותו נושא. כאן המקום לציין, אומר הרב כהן, כי אברך חייב ללמוד אחר נישואיו הלכות שבת והלכות בשר בחלב, כדי שתהיה לו ידיעה בהן, אם חפץ הוא שבביתו יכבדו אותו.

כמו כן כדאי ללמוד יחדיו הלכות ודברי מוסר. יתרונות הלימוד המשותף בין בני הזוג רבים הם עד מאוד. יש להדגיש שלמרות שלימוד הלכה יחדיו חשוב מאוד, אך מומלץ ביותר ללמוד דברים המפתחים מחשבה רוחנית יחדיו כפלא יועץ, אורחות צדיקים, וכדו'. (לעיתים אף לימוד הלכה יכול לעורר ויכוחים על מנהגי בית הוריו של כל אחד מבני הזוג...).

זאת ועוד, הבעל יודה לאשה שבזכותה הוא לומד תורה. ככל שיתן לה תחושה אמיתית שהיא שותפה ללימודיו, כך תגדל אצל

האשה התחושה הרוחנית וההרגשה שגם היא שייכת לרוחניות. מרן המשגיח רבי מאיר חדש זצ"ל היה מציע לחתנים שלפני שהבעל יוצא את הבית לשיעור תורה, יבקש מאשתו רשות ללכת וללמוד. גם בלא הבקשה היא מוכנה ושמה שהוא לומד תורה, אך הבקשה תעניק לה תחושה שהיא שותפה ללימודו.

כמו כן האישה צריכה לדעת כי כל פעולה שעושה כעבודת בית שגרתי היא למעשה קיום מצוה. גם סידור הבית והכנת אוכל לבעל וילדים היא מצוה.

על הבעל לדעת, כי כאשר אשתו תראה אותו קשור לדבר רוחני גדל ערכה בעיניו. מעובדות קיימות בשטח יכול אני לומר: כי במשפחות רבות כאשר הבעל החל להשתתף בקביעות בשיעור תורני או להתעסק בדברים רוחניים, האווירה בבית נעשתה טובה יותר. מאידך, אם אינה מעריכה את בעלה מבחינה רוחנית הקשר ביניהם פוחת. לאישה למשל מאוד מפריע שבעלה קם מאוחר בבוקר, היא רואה בכך עצלות שהיא משכמת קום לעבודתה והוא עדיין ישן...

נתחיל בארון הספרים

קנינו דירה חדשה, נכנסנו אליה בשעה טובה. הבה ונתחיל ב... ארון הספרים ובחדר הלימוד.

ה"יסוד ושורש העבודה" (שער הכולל פ"ג) כותב בשם הזוהר הקדוש (תזריע נאב), שאדם שצריך שכל מעשיו יהיו לשמו של הקב"ה, על ידי שיזכיר בפיו על כל דבר שעושה, שנעשה הוא לשם שמים, כדי שלא תשרה עליו הסיטרא אחרא, ובפרט שהבונה בית חדש או כשקנה בית מאחרים, יאמר בפיו במפורש שבונה או קונה את ביתו לשם שמים, לצורך עבודת ה' יתברך, ועל ידי כך זוכה והקב"ה

**האמא הורידה את
תכשיטיה מעליה,
ולא ענדה אותם
עוד. האב לא
אכל באותו יום
וישב בתענית,
ושפך ליבו בתפילה
ובתחנונים שהבחור
יחזור ללימודו.**

משרה על ביתו רוח טהרה וזוכה הוא לסייעתא דשמיא. אך אם לא עשה כך, הרי הסטרא אחרא מוכן לשרות על ביתו, ואינו נפטר מהעולם עד שנענש באותו הבית, ויושבי הבית יכולים חלילה להינזק, מאחר שרוח הטומאה שורה על הבית ומזיקה ליושביה. אלו דברי הזוהר הקדוש, וה"יסוד ושורש העבודה" מוסיף שלכן הבונה או קונה בית, צריך לומר בפה מלא שקונה הוא את הבית לשם הקב"ה ושכנתו, "כדי שאוכל להתפרנס בבית זה ועל ידי זה אוכל לעבוד עבודתו ית"ש. גם שיהיה לי מקום מנוחה, ועל ידי זה אוכל לעבוד למלך הכבוד", וגם עליו לייחד לעצמו חדר מיוחד בבית, שיוקדש לעבודת ה', ויאמר בפיו ושפתיו: "אני מייחד חדר זה ללמוד בתוכו שיעור קביעות, הן ביום והן בלילה". דברים דומים כתב גם ה"קב הישר" (פרק כ"ד).

רבינו הנצי"ב מוולוז'ין (העמק דבר דברים כב, ח) כותב שראוי לייסד את אדני הבית על מצוות ולכן קבעה התורה הקדושה שהבונה בית חדש, עליו לעשות בו מעקה, כדי להתחיל את דרכיו בבית במצוה. ב"ספר הבית" מביא בשם כ"ק האדמו"ר מצאנז זצ"ל בעל "שפע חיים", שהציע שבתחילת הכניסה לבית יניחו בו דבר ראשון את ארון ספרי הקודש ויקבעו בו מקום ללימודו.

איך אפשר להודות לנו?

ברור לנו שלא תפסיקו להודות לנו על הזכות הגדולה שנפלה בחלקכם,
אז איך ניתן להודות לנו?

• תתפללו עבורינו שנמשיך להצליח • תתקשרו ל: 02-5609000
• תפקסו ל: 02-6540269 • במייל: dirshu@dirshu.co.il

על מה להודות?

לאחר שתתחילו ללמוד יחד עם עשרות אלפי יהודים בכל רחבי העולם את
הלכות שבת בחלק ג' של 'המשנה ברורה', במסגרת 'הדף היומי בהלכה'
**אתם תדעו הלכות שבת, ולא תפסיקו
להודות להקב"ה על הזכות שנפלה בחלקכם**

בט"ז תמוז מסיימים חלק ב' ומתחילים חלק ג', מצטרפים כבר עכשיו ללימוד הלכות שבת

- קובעים חברותא ללימוד 'הדף היומי בהלכה' • פותחים שיעורים חדשים • פותחים חבורת 'דרשו בכולל'
- מאזינים לשיעור בקו השיעורים של 'דרשו' • נבחנו באחד ממוקדי מבחני 'דרשו' - ומקבלים מלגה

(ובסיום חלק ג' של המשנה ברורה, כשתהיו מאושרים.. אין צורך להתקשר אלינו)

המוקד המרכזי של 'דרשו' למידע ורישום 02-5609000

- לקבלת חוברת לימוד, או למסגרת המבחנים 02-5609000
- אם ברצונך להיות מג"ש בדף היומי בהלכה 02-5609000
- לפתיחת חבורות דרשו בכולל הרב יהודה וולס 054-8439330
- לפתיחת מקום מבחן בישיבות הרב גרשון קרויזר 052-7622501
- לקו השיעורים של 'דרשו' 077-2613337
- לקביעת חברותות 077-2613337 שלוחה, או במייל d025609000@gmail.com
- לקבלת לוח לימוד, מקומות השיעורים והמבחנים d025609000@gmail.com

מה חיפשו שלטונות הקג"ב בקברו של היהודי המלשין?

וכיצד בזכות שמירת ההלכה נצלו חייהם של כל יהודי עיירתו של רבי משה פיינשטיין?

הרב בנימין גולד

מחוייבים לקבורו כדת וכדין. ולעניין חטאיו ועוונותיו, בשמים כבר ידונו אותו על מעשיו הרעים".

ואכן כדבריו עשו החברא קדישא. חלפו מספר ימים, והנה רואה שומר בית הקברות שהגיעו מטעם השלטונות לבדוק את קברו של אותו מוסר מלשין. הוא הראה להם את מקום קבורתו, והם פתחו את הקבר ובדקוהו, לאחר שהייה קצרה חזרו וסגרוהו. לפליאת השומר על מעשיהם?! השיבו שהם קבלו מכתב מאותו מלשין טרם מותו שבו כתב, 'היות והוא יודע שאנשי עירו שונאים אותו שהוא נאמן לשלטון והלשין עליהם, ודאי יקברוני בבזיון ולכן עליכם לבדוק אם אכן קברו אותי ככל בן ישראל או כקבורת חמור' וכדבריו עשינו, אך נוכחנו בטעותו.

שומר בית הקברות בתמימותו בא לבית הכנסת וסיפר את הדברים הללו לפני הקהל הקדוש, וראו כולם את זכותו של רבי משה זצ"ל, שדקדק בהלכה ללא סטיות ולא התחשבות ברגשות ודעות אחרות, ועל ידו ניצלו כולם מעונש כבד ונורא מהשלטונות (ילקוט לקח טוב).

...

מעשה נוסף ממרן רבי משה זצוק"ל באותו ענין: באחד העיתונים בארה"ב במדור דרושים הופיעה מודעה, 'דרוש צבעי מקצועי ומנוסה לארגון ולפיקוח על צוות פועלים, קורות חיים והמלצות חובה'.

יהודי בשם גרשון קרא את המודעה והבין שמדובר בהצעה של מיליונר ממנהטן שביקש לשפץ בנין דירות מפואר שהיה ברשותו, גרשון חייג לאותם אנשים שלהם עשה עבודת צבע בעבר וזאת על מנת לקבל מהם המלצות, ופנייתו לא הושבה ריקם, ואכן אלו שמחו לשלוח לו המלצות.

גרשון מילא את טופסי המכרז, למעט פרט אחד שאותו היה צריך למלא שעורר בו תמיהה, לא ברור היה לו מדוע צריך לציין שהוא יהודי אורתודוכסי מאמין והדוק בדת? וכי מה עשוי פרט זה להוסיף, ואכן המכרז מולא ללא פרט זה ונשלח בדואר.

בהגיע המכתב ליעדו עשו ההמלצות את שלהן, וגרשון הוזמן לפגישה עם המיליונר. גרשון מצא את עצמו יושב בצהרי אותו יום בלשכתו המפוארת של המיליונר, דא עקא שהפגישה נקבעה יומיים לפני תשעה באב וגרשון חשש שדווקא בשל כך עומד הוא להחמיץ את הזדמנות חייו בימי בין המצרים, כיצד הוא יגיע לפגישה כה חשובה כשפניו מלאים זיפים של אדם שלא התגלח כמה שבועות, הוא חשש שזה ישווה לו בעיני המיליונר דמות של אדם לא רציני שלא מקפיד על הופעתו, וממילא גם לא ינהל נכון את עבודתו, חשב גרשון בלבו. 'איני מסוגל לחשוב על כך שבשל עובדה זו אחמיץ הזדמנות מיוחדת של פרנסה בשפע', ואז אמר לעצמו גרשון במשפט שנון 'אין לך הזדמנות שניה לעשות רושם ראשוני! הוא התלהב מהאמרה והחליט שהוא יתגלח אף שאלו ימי בין המצרים, אלא שאחר שהוא שח זאת לחברו וידידו, אמר לו הלה שהרי יש עוד הלכה 'שאסור לסכם עסקאות בתשעת הימים, ולא יראה בהם אדם ברכה', דבר זה גרם לו להתלבטות גדולה, והם החליטו לשים פניהם אל לשכת הגזית שבאותם הימים, לביתו של פוסק הדור רבי משה זצוק"ל.

"אם יתן לי בלק מלא ביתו... לא אוכל לעבר את פי ה'" (במדבר כ"ב, י"ח) דברי בלעם אלו, הרי יאים ונאים לאדם גדול בישראל, שבעבור כל הון שבעולם לא יעבור פי ה'! מה קרה, א"כ, לבלעם שכשל אחר הצהרה כזו מרוממת ונשגבה?

מבאר הסבא מקלם זצוק"ל, שבלעם אמנם דבר כך, אך יחד עם זאת לא ויתר על רצונו, אחד בפה ואחד בלב, ולכך עשה תחבולות כדי שהקב"ה יסכים לרצונו, והסוף היה כידוע, שהקב"ה הסכים לרצונו והתיר לו ללכת עם שרי בלק, שכן בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו.

לעומת זאת ההנהגה הנכונה: לבטל רצונו לגמרי כדי לא לעבור על פי ה', שלא לעבור על פסיק מדברי חכמינו. ויש לדעת! כי ההולך בדרך זו, לא יפסיד מאומה! גם אם נראה לאדם לפעמים

שאם יפשר ויעקל את ההלכה הוא ימנע מעצמו הפסד ממון, או יקל בשמירת השבת בגלל הפסד ממון וכדו', יש לדעת כי לא מפסידים כלום משמירת המצוות וההלכה על קוצו של יוד! ואדרבא רק מרוויחים!

...

מעשים רבים יש בדברי ימי עם ישראל, על יסוד מוסד זה כי משמירת מצוות לא מפסידים, ונביא בזה שני

מעשים מרטיטים שקרו עם גאון ישראל בדור האחרון, מרן רבי משה פיינשטיין זצוק"ל, ונלמד מהם עד כמה חובה עלינו להקפיד על קיום ההלכה, גם כשנראה שיש מזה הפסד או נזק, כי מזה אין מפסידים! אדרבא, הסוטה מדברי ההלכה הוא המפסיד וניזוק. מרן הגאון רבי משה פיינשטיין, בהיותו רב ברוסיה, התגורר בעירו יהודי שהיה מלשין לקג"ב על יהודי העיירה, ובזמנים האלו כל יהודי שהיה 'מטופל' על ידי אנשי הקג"ב, היה חוזר שבור ברוחו, בנפשו ובגופו, ולפעמים לא היה חוזר... ולכך היו היהודים סובלים ממנו צרות צרורות.

יום אחד חלה אותו מלשין ומת, טרם מותו השאיר מכתב לחברא קדישא בעירו, ובו כתב היות והוא מתחרט על מעשיו הרעים ומחפש כפרה על כל הצער שגרם, חפץ הוא שיקברוהו מחוץ לבית הקברות ועוד שיקברוהו קבורת חמור בניוול ובזיון, ועל ידי כך יכופר לו עוונותיו.

הלכו אנשי החברא קדישא לרבי משה שהיה רב העיירה, ושאלוהו כיצד לנהוג עם צוואה כזו? שהרי זה נוגד את ההלכה! ענה להם רבי משה שע"פ הדין אדם אינו בעל הבית על גופו, מחמת כן אינו יכול לצוות מה יעשו עם גופו לאחר מותו, ולכן תנהגו כפי שההלכה מחייבת ותקברוהו ככל יהודי שמת. התפלאו אנשי החברא קדישא ואמרו לרבי משה: "הרי היהודי התחנן במכתבו שינהגו בו כן, על מנת שתהא לו כפרה על עוונותיו, ומדוע לא נרחם עליו וננהג עמו כן?" השיב רבי משה: "מתפקידנו לשמור ולקיים מה שאומרת ההלכה ולא מה שהוא אומר! ומתפקידי כרב בישראל לדאוג שאכן ההלכה תבוצע כהלכתה! לכן אנחנו

מרן רבי משה פיינשטיין זצ"ל

כשהגנב מבקש 'רוח הקודש'...

מדוע אין בפרשת בלק רווחים והפסקות בין פרשה לפרשה?

הרב ישראל ליוש

"וַיִּשֶׂם ה' דָּבָר פְּפִי בַלְעָם" (במדבר כ"ג, ה')

לילה, כבר אחר חצות, כל בני העיירה ישנים את שנתם הערבה אחר יום עבודה מפרך, ורק שמש בית הכנסת הנאמן עומד על משמרו ומנקה את בית הכנסת. הרי כבוד בית הכנסת חשוב לו עד מאוד, למחרת יבואו המתפללים והלומדים, והמקום לא יהיה נקי, זה הרי לא יתכן.

והנה לפתע מבחין השמש בצל אדם המתהלך בבית הכנסת, פלא גדול הוא זה, מי הוא אותו האיש? ומה הוא עושה בשעות אלו בבית הכנסת? כאשר התקרב אליו השמש הוא מבחין כי אדם זה אינו אחר ממי שהיה נקרא בפי כל 'הגנב של העיירה'. שמח השמש על מציאתו הנפלאה, ואמר בלבו: 'הנה הגיע העת בו אתפוס אותו על חם בגניבתו, ויהיה סוף סוף בסיס לחשדנו'. אך לא כך היה, השמש מבחין כי הגנב צועד לכיוון ארון הקודש, מנשק את הפרוכת ומתחיל לבכות. על מה יש לגנב לבכות? תמה השמש, אולי צרה גדולה בביתו? או שמא בא הוא לבכות על מיתון קשה בעבודתו? סקרנותו של השמש לא ידעה גבולות, והנה הוא שומע שהגנב מבקש מריבונו של עולם: 'אנא ברחמיך הרבים, תן לי רוח הקודש!!!' וחזר על בקשתו כמה וכמה פעמים, בתפילה נרגשת מעומק הלב.

השמש כבר לא יכול היה יותר להתאפק, והחליט שהוא יצא ממחבואו וייחשף בפני הגנב, ואז הוא פונה אל הגנב בחשיכה: "אמור לי בבקשה מדוע ביקשת רוח הקודש? וכי זה כל מה שחסר לך? לשם מה נצרך אתה לרוח הקודש? במה היא תועיל לך?" ענה לו הגנב: "מדוע פליאה היא בעיניך? יודע אתה כמה עבודתי קשה ומפרכת. בלילות החורף הקרים, כאשר הגשמים והשלגים מזעפים ברחובות, מוסר אני את נפשי ויוצא מביתי החמים אל חשכת הלילה, ומחפש 'פרנסה'. החשבת מעודך כמה גבורה עילאית נצרכת לגנב לפרוץ אל בית לא לו כשהוא סגור ומסוגר, ולא עוד כאשר כבר הגעתי אל הבית המדובר, כמה קשה למצוא את ארנקו

של בעל הבית, או את מקום המחבוא של הכסף המזומן שלו? הרי לא פעם קרה שאחרי שעות של עמל ויגיעה לא הצלחתי במשימתי, והארנק לא נמצא, ולא הבאתי טרף אל ביתי. ואת כל החיפושים הללו אני עושה בפחד ובאימה שמא מי מבני הבית יתעורר ויפריע לי בעבודתי המייגעת...!!! אילו היה לי רוח הקודש, כל זה היה נחסך ממני, הרי הרוח הקודש היתה מגלה לי מיד אל איזה בית כדאי הפעם לפרוץ, והיכן נמצא בו הארנק, הממון או הכספת".

בספור או משל זה מבאר הסבא מנובהרדוק את פשר התנהגותו של בלעם: הנה בלעם כבר זוכה לדבר עם הקב"ה, הרי הוא שם את המילים בפיו, זו זכיה עצומה של רוח הקודש, של נבואה, אבל הוא אינו משכיל להשתמש עם כוחות אלו לטוב, הוא מנצל אותם לקללה, ולרווח של כבוד וממון בדרכים עקלקלות ולא ישירות, בדיוק כפי מנהגו של הגנב המסופר, הוא כבר מבקש רוח הקודש, אך הוא חפץ להשתמש בו לדברים רעים.

החפץ חיים הוסיף על כך, שהרי אם נתבונן נראה כי בכל פרשת בלק, אין שום הפסקה, המבדילה בין ענין לענין, לא סתומה ולא פתוחה. וזאת מדוע? כי הרי הרווחים בין הפרשיות ניתנו כדי ליתן רווח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה, כי נביא אמת מבין שדבריו של הקב"ה חשובים הם כדי ללמוד אותם היטב ולהתבונן בהם כפי הצורך, ולשם כך הוא זקוק לרווחים הללו - כדי להתבונן, אבל בלעם, אמנם היה נביא, אך לא היו בו את מידותיהם הטובות של נביאי ישראל, הוא לא נתעלה מתוך דברי הנבואה, לא התבונן בהם ולא למד אותם היטב, ולכן לא נצרך הוא לרווחים הללו, כי בלאו הכי הוא לא מתבונן, וזה מה שמביא אותו להשתמש עם הנבואה והרוח הקודש לקללה ולא לברכה.

מוסר השכל עצום וחשוב צריכים אנו ללמוד מכך, הרי כוחות רבים טבע בנו הקב"ה, שפע של ברכה והצלחה. הבה נשכיל להשתמש בכוחות הללו לדברים המועילים, כנביאי וחכמי ישראל, ולא חלילה נהיה כבלעם שנוטל את כוחותיו העילאיים וצולל איתם אל הכיוון הלא נכון.

<< המשך מעמוד קודם

גרשון, אני מחפש אדם נאמן שיכול למלא תפקיד מורכב ומסובך", המצריך מיומנות רבה ובעיקר אמינות ונאמנות, האם אתה מסוגל לכך?", גרשון ענה בביטחון רב "כן!" המליונר היה נראה לא רגוע והוא פונה לגרשון ושואל: "עדיין לא ענית לי מנין לי הביטחון שאני יוכל לסמוך עליך? אני קצת מפקפק בזה, כי בהמלצות שקיבלתי עליך צוינה העובדה שאתה יהודי אורתודוקסי הנאמן לדתו, זה דבר שחשוב לי מאד כי יש לי ידידים אורתודוקסיים שנאמנים לי ורק כאלו אני רוצה שינהלו לי את העסקים", ואז הוסיף ואמר: "אני לא מבין הרבה ביהדות אבל יש לי חברים יהודים אורתודוקסים כמורך שבכל חודש אוגוסט [אב] לא מתגלחים מטעמי דת, אתה מתיימר להיות נאמן ואחראי בזמן שאינך מקפיד על מצוות דתך? לא את זה אני מחפשו!" ושלח את גרשון ממשרדו.

משמירה קפדנית על תורה ומצוות לא מפסידים כלום, רק מרוויחים!!

פנו הם אל ביתו של רבי משה והציגו לפניו את הבעיה, כאשר גרשון מתאר בפני הרב את מצבו הכלכלי הקשה: בשבת אנו אוכלים כנפיים של עוף, לחש גרשון כאשר גרונו נשנק... תשובת רבי משה לא איחרה לבוא: "מאחר שמדובר במצב של פיקוח נפש, אני מתיר לך לסכם את העסקה בתשעת הימים, עם זאת, כאשר לשאלתך השנייה בקשר לגילוח הזקן לפני הפגישה, כיהודים מאמינים בטוחים אנו שכל נזק לא יארע לנו מקיום המצוות, אדרבה ההקפדה על שמירת המצוות היא השומרת עלינו ומחזקת אותנו על כל צעד ושעל".

הגיע יום הפגישה בלשכתו של המליונר, ואז החלו שוב לבטים בלבו של גרשון, כיצד יופיע לראיון בצורה כה מרושלת? ודאי אקבל תשובה שלילית מידית! יצרו לא עמד לו, והוא גלח את זקנו ויצא לפגישה בלשכתו של המליונר...

בטוח בעצמו ניגש לפגישה עם המליונר שבחן אותו מכף רגל ועד ראש, שמע את מה שיש לו לומר, ואז אמר לגרשון: "סלח לי מר

קם על רגליו הצדיק הרעב, העיפה, השדוד מכל נכסיו הגשמיים והבודד מכל היקרים לו, וקרא בקול גדול: "ריבוננו של עולם! הרבה היצר עושה כדי שאעזוב דתי, אולם תדע נאמנה שעל כרחם של יושבי השמים, יהודי אני ויהודי אהיה! לא יועיל כלום כל מה שהבאת ותביא עלי!..."

סיפור נורא מימי פקודתם הנוראה של המלך והמלכה הרשעים, פרננדו ואיזבלה. ביזמנם הכריחו את היהודים בספרד להמיר את דתם רח"ל, ועל מי שהפך את הפקודה נגזרה גזירת גירוש

הרב אהרן כהן

"הן עם לְבָדָד יִשְׁכְּנוּ וּבְגוֹיִם לֹא יִתְחַשְׁבוּ" (במדבר כ"ג, ט')

יהודי ישיש אחד עם בנו ונכדו, שלושתם צדיקים מופלגים ועשירים גדולים, ברחו מהמדינה והפליגו בספינה. בעיצומה של הדרך, בהיותם בלב ים, קמו עליהם אנשי הספינה, לקחו מהם את כל רכושם הרב וגם את כותנותיהם שלגופם והורידם בחוף נידח, כך, כשהם ערומים ממש... לא הועילו צעקותיהם ויללותיהם עד לב השמים כי ירחמו עליהם ולא יעשו להם כזאת. אפס. הרשעים הרימו עוגן, והמשיכו בהפלגתם.

בלית ברירה נטלו האומללים עלים מן האילנות אשר צמחו שם, ובהם כיסו גופם. אחר קטפו עלים נוספים כדי לאכול מהם, שכן

כל דבר מאכל אחר לא היה בהישג ידם. רק הסב הישיש לא יכול היה לאכול מהעלים הבלתי האכילים הללו, ורעבונו החלישו מרגע לרגע. בנו שראה במצבו המדרדר, החליט כי יש לעזור לו תכף ומיד, ולמרות חולשתו שלו, פנה בשארית כוחותיו לילך דרך ארוכה וקשה עם בנו, הנכד, כדי להגיע למקום ישוב כלשהו. לשם כך הוצרכו הם לטפס ולעלות על הר גבוה במשך שעות ארוכות.

כשסוף סוף הגיעו לכפר הנידח שהיה שם, פנה האיש אל המאפיה המקומית וביקש בדמעות מן האופה כי יתן לו כיכר לחם כדי להציל את חיי אביו. אולם האופה, שמצוקתו הנוראה של היהודי האומלל לא דיברה אל ליבו כלל, לא אבה בשום פנים ואופן ליתן כיכר לחם חנים אין כסף. בצר לו, הציע הבן, האב, כי יותיר לו את בנו שלו שיהיה עוזר לאופה במאפיייתו, ותמורת זאת יקבל את המאפה. לעצה זו נאות בעל הבית וביצע את העסקה; הגיש לאב לחם שחור אחד והותיר לעצמו עבד אשר יטיל עליו כל מלאכה קשה ובזויה.

כלום לא יועיל

והאב, בלית ברירה, נטל באחת את הכיכר ורץ כל עוד רוחו בו את כל הדרך הארוכה הזו בחזרה. במהלכה לא טעם מן הלחם אפילו לא מעט, על אף שהרעב אף הוא עד כדי סכנת נפשות... בכל אופן המשיך לעמוד בגבורתו והותיר הכל לאביו הזקן.

אלא שכאשר הגיע למקום שאותו עזב, נוכח כי אביו הצדיק איננו עוד בין החיים... הוא ברח בכוונה "ברוך ... דיין האמת", וללא שהות נוספת יצא בפעם השלישית לדרך המפרכת. בשארית כוחותיו או בלי כוחות כלל, טיפס שוב במעלה ההר, מחזיק בכיכר הלחם ואינו טועם פירור, רק אץ רץ אל בית האופה כדי לחזור בו מן העסקה, ולגאול את בנו יחידו מחיי חרפה ועבדות. אולם שם, בעמדו מול הערל רע הלב ההוא, התחווה לו האמת האיומה: האופה אינו מוכן בשום פנים ואופן לבטל את העסקה! "הלחם",

כך אמר ביבושת ובקול נטול לב, "יישאר בידך, והעבד יוותר עבדי עד עולם!" להשלמת דבריו הניף את מקלו, לגרש בעזרתו את האב ההמום והמסכן...

יצא האומלל אל שומקום. מה עוד נותר לו בעולמו?! אביו הקדוש שהיה קדוש השם וגאון עולם, מת במיתה איומה של רעב. (הרי כבר נאמר באיכה [ד', ט']: "טובים היו חללי חרב מחללי רעב"...)

וכעת נלקח ממנו בנו העילוי!

נותר הוא בעירום ובחוסר כל. האם יזדחל אל ליבו היאוש כעת??? קם אזי על רגליו הצדיק הרעב, העיפה, השדוד מכל נכסיו הגשמיים והבודד מכל היקרים לו, וקרא בקול גדול: "ריבוננו של עולם! הרבה היצר עושה כדי שאעזוב דתי, אולם תדע נאמנה שעל כרחם של יושבי השמים, יהודי אני ויהודי אהיה! לא יועיל כלום כל מה שהבאת ותביא עלי!..."

(ראה ספר 'שבט יהודה', סיפור השמ"ד הנ"ב) זהו יהודי כך זעק אל חלל הכפר הנעלם יהודי גדול ממגורשי ספרד אשר לא נותר לו בעולמו מאום, זולת אמונתו האיתנה במי שאמר והיה העולם.

"כי אכן זהו יהודי!" במילים אלו מסיים בעל השפע חיים את הסיפור המרטיט, גם כשצרותיו מתרבים עד שנראה שכביכול רוצים משמים כי יצא לשמד, מכל מקום הוא באמונתו יחיה ולא ימוט לעולם!"

שנים חלפו, מקומות השתנו, ונסיונות הגלות של בני עמנו הנרדף רדפו אחרינו והשיגונו בכל מקום שבו היינו; בקשנו למצוא מנוח לכף רגלינו היגעה, עד כי באה עלינו הנוראה שבמלחמות תבל, מיום ברוא ה' שמים וארץ עד אחרית הימים - -

סיפור זועק ומצמרר מעמק הבכא מעיד אודות יהודי אחד אשר הגיע בשערי המחנה הזכור לדיראון עולם, ונעמד למולו של רב הטבחים, דוקטור מנגלה ימש"ו. אותו מרושע התבונן בו וחרץ גורלו - ימינה... אולם, כידוע, אף שם לא תמה סאת היסטורים, ועל כל האסירים הוטלה החובה לעבור תהליך של חיטוי וקעקוע מספר מלובן באש. היה זה 'המכה בפטיש' של ההתעללות אשר לא ידעה גבולות, וכל הנדונים לכך עשו כל שלאל ידם הדלה כדי לעבור עינוי זה במהירות האפשרית.

אף תורו של היהודי המדובר הגיע, והוא נכנס אל בעירת החיטוי, בעירה במלוא מובן המילה! נכנס, ולא מיהר לצאת; רק נעמד שם בקומה זקופה וזעק אל חללו של עולם: "ריבון העולמים! הכל לקחת ממני: את אשתי, את ילדיי, את קרובי משפחתי האחרים, ומי מדבר עוד על בית ורכוש... מאום לא נותר לי - אלא אמונתי האיתנה! אותה אף אחד לא ייקח ממני, כל עוד נשמת חיים באפיי..."

סיים דבריו ויצא החוצה.

המשך בעמוד 25 <<<

פניו הקדושות נעשו להבים, כשהוא מוליך ומביא בידי הקדושות, הנשואות כלפי מעלה, מחזה שלא מעלמא הדין כלל. לאחר כחמש דקות התיישב על מקומו, כשחיוך רחב נסוך על פניו, וכה אמר להם: "עוד יהיו לכם ילדים"

כמלאך אלוקים היה נראה כ"ק מרן האדמו"ר מקרעטשניף זי"ע, בשעה שהיה מברך את עמך בית ישראל

הרב מנשה גליקזאהן

שילוב של שמיא וארעא

"מְבָרְכֶיךָ בְּרוּךְ" (במדבר כ"ד, ט')

בפרשה רואים כיצד בלעם הרשע נוטל את אומנותם של הצדיקים, ומברך את בני ישראל כדרכם של הצדיקים. אך למעשה הבדל שמים וארץ יש בין ברכת הצדיק לבין ברכת בלעם הרשע.

על כוחה וטיבה של ברכת הרשע, ועל ההבדל המהותי שיש בין ברכת בלעם לברכת הצדיקים ביאר בהרחבה בעל "התפארת שלמה מראדומסק", וכך הוא כותב (בד"ה מברכיך ברוך): "וכן בעניין ההשפעות והברכות שע"י הצדיק, יותר מה שהוא מברך ומשפיע לבניו, נוסף לו כח ההשפעה כמעין המתגבר. כמ"ש: 'ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם' - לכהנים, שיושפע להם ברכות חדשות יותר ויותר. לכן גם אחר שברך ברכת כהנים, אם מצא ציבור - צריך לברך עוד הפעם ברכת כהנים.

וזה דווקא בברכת ישורון בניו: אבל אצל ברכת יצחק כתיב: 'כאשר כילה לברך' - את יעקב, שהיה רצונו על עשיו כלו ברכותיו. ואחר כך כתיב 'ויקרא יצחק אל יעקב ויברך אותו, כי ברכת יעקב היא כמעין המתגבר, בלי הפסק. וז"ש בלעם: 'מברך ברוך', שנתגברו ברכות המברכים את ישראל, לא כן בבלעם כתיב: 'הנה ברך לקחתי ולא אשיבנה', שלא יהיה לו הוספה יותר, רק מה שקיבל וז"ש: 'את הדבר אשר ישים ה' בפי אדבר ולא יותר', אבל הצדיק בברכותיו הוא כמעין המתגבר, להשפיע תמיד ברכות וישועות אמין. אוהבן ומושיען של ישראל היה כ"ק מרן האדמו"ר מקרעטשניף זי"ע (שהשבוע יחול יומא דהילולא דיליה ט"ו תמוז). ביתו שברחובות היה לתל תלפיות, ציבור ההמון היה נוהר

לפתחו כדי להתברך בדבר ישועה. בשעות לא שעות ובזמנים לא זמנים, היו מגיעים אנשים מכל גווי הקשת. וכשנפתחו הדלתות, היו נכנסים אל הקודש פנימה ופורקים את אשר על ליבם. ורבינו, כאב רחום ואוהב, מאזין ומקשיב למועקותיהם של עמך בית ישראל, או אז הרעיף ברכות מלוא חופניים על ראשם ופעל לישועתם. ברכותיו של אותו צדיק היו מתקיימות באורח פלא אחת לאחת, ישועות מעל לדרך הטבע. בבחינת 'צדיק גוזר והקב"ה מקיים', עד שהיו אומרים הבריות כי צדיק וקדוש זה - רוח ה' בפיו.

תיאורים מרגשים וסיפורים מופלאים אודות כוח ברכותיו והעבודה העילאית עד כלות הכוחות, שראו אצלו בשעה שהיה מברך את עמך בית ישראל ופועל עבורם ישועות, הובאו בספר "רבינו הקדוש מקרעטשניף".

מחזה שלא מעלמא הדין הייתה צורת קבלת הקהל אצל רבינו: בתחילה היה רבינו משוחח עם היהודי, שווה בשווה כדבר איש אל רעהו הטוב, יורד לנככי הבעיה ודן בעומק הפרטים, לפתע, כשהגיעה שעת הברכה, פשט צורה ולבש צורה, צורתו הייתה משתנה לחלוטין. פניו החליפו גוונים, עיניו היו נשואות למרום, ומילותיו היו נישאות בחדר. בחלל הייתה אווירה מחשמלת של פחד ויראת אלוקים, או אז נכחו כולם כי בפני מלאך אלוקים ניצבים הם. השילוב של שתי ההנהגות בכפיפה אחת המחישה יותר מכל את ההגדרה המובאת בזוה"ק על הצדיק: "דאחיד בשמיא וארעא".

רבינו קורע שערי שמים

לפעמים היה ניכר בחוש שחבילה של צרות קשות באה לפניו, ויגיעה רבה מוטלת עליו לקרוע את גזר הדין. תיאור נרגש סיפר בנו של בעל המעשה, על הוריו, שעברו עשר שנים מיום הנישואין ועדיין לא זכו להיפקד בזרע של קיימא. רפואות וטיפולים עברו, אך הישועה המיוחלת בוששה מלבוא, וקולו של תינוק בוכה לא נשמע בחלל ביתם. לאמי הייתה חברה שמוצאה מרומניה, שם התגוררה בשכונתו של רבינו זי"ע, וידעה על כוחו הרב להושיע. במשך כל אותן שנות המתנה וציפייה עמדה ושכנעה את אמי ללא הרף לבוא אל רבינו ליטול ברכה, אולי משם תצמח הישועה. בתחילה סרבו הורי לדבר, אך בחלוף עוד כמה שנים, כשהתמודדות נעשתה קשה מנשוא, חיככו בדעתם שאם לא יועיל לא יזיק, והחליטו לשים פעמיהם לעבר ביתו נאוה קודש של רבינו ברחובות,

כ"ק מרן האדמו"ר מקרעטשניף זי"ע

כשחברה זו מתלווה אליהם.

החברה פתחה בדברים, על גודל הצער והכאב שאופף את בני הזוג, ועד כמה קשה הוא סבלם. וכבר הגיע הזמן שיצאו מאפילה לאורה. כמנהגו בקודש, שמע רבינו בסבלנות אין קץ וברר את הפרטים עד לעומקם של דברים. לפתע, חבש את מגבעתו, קם ממקומו ונעמד ליד כותל החדר ובדביקות עצומה, כשכולו אחוז שרעפים, וכדרך שנאמר בחנה, אמו של שמואל, כשהעתירה על ישועתה: "היא מדברת על ליבה רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע...". פניו הקדושות נעשו להבים, אזיל חיוורא ואתא סימקא, כשהוא מוליך ומביא בידי הקדושות הנשואות כלפי מעלה. מחזה שלא מעלמא הדין כלל. לאחר כחמש דקות שעמד כך כאש שלהבת, התיישב על מקומו בניחותא, וחיוך רחב נסוך על פניו. וכה אמר

המשך בעמוד הבא <<<

והחסד שהנך עושה. (הנ"ל היה משמש כגבאי צדקה מפורסם, אשר היה עמל לקבץ ממון רב לצדקה והיה מחלקם לעניים) והיה, אם תסכים להעביר מזכות הצדקה שלך לאחותך- היא תישאר בחיים. אך", הוסיף רבינו, "כיוון שהדברים נוגעים לעולם הבא, אין אני מבקש ממך תשובה ברגע זה. חשוב היטב על הדבר והשב לי תשובה תוך ארבעים ושמונה שעות".

הלה נענה מיד, כי מספיקה לו רבע שעה עבור ההחלטה הגורלית. ביקשו הרבי לצאת מן החדר, לחשוב על ההצעה בכובד ראש ולחזור אליו עם תשובה ברורה. לאחר כמה דקות חזר לחדרו של רבינו ובפיו תשובה, כי החליט להקריב ולהעביר מזכויותיו לאחותו. על מנת שתוכל להבריא ולהישאר בחיים, ולגדל את ילדיה הקטנים. כששמע רבינו את התשובה נהרו פניו משמחה, ומעומק ליבו הטהור הרעיף על ראשו ברכות חמות שבזכות מעשה כביר זה, להעביר מזכויותיו, יזכה עוד רבות בשנים להמשיך במעשי הצדקה והחסד והאחות תיוותר בחיים.

נרגש כולו יצא האיש מביתו של הרבי. בשובו סר לבית הוריו וראה את אווירת העצב והיגון בה נתונים בני המשפחה. לא סיפר לאביו על היותו ברחובות, רק הציע לו לבוא עמו יחדיו אל הרבי ולבקש את ברכתו. למחרת נכנס האב כפוף ושבור לחדרו של רבינו, רבינו ישב שם שמח ומאושר. כשראה את פניו המיוסרות של האב שאלו "מדוע מודאגים הינכם? והרי כבר פעלתי ישועה עבור בתכם שתבריא ותישאר בחיים". תוך כדי דיבור, ביקש שיעבירו את החולה לבית הוריה עד להחלמתה השלימה, ולגבי כושר ראייתה שנפגע, אמר שקיבל מאביו הקדוש שאכילת בשר ריאה היא סגולה לריאה, כמו שכתוב בחז"ל (חולין מ"ט) "למה נקרא שמה ריאה? ע"ש שמאירה את העיניים". במשך כחודש ימים, אכלה החולה בבית הוריה בשר ריאה, עד שמצב ראייתה השתפר. לאחר שלושה חודשים בהם שהתה כדברי רבינו בבית ההורים, הבריאה לגמרי ממחלתה הקשה, קמה מחוליה ושבה להיות כאחד האדם, זכתה ללדת עוד ילדים, ולגדלם בבריאות ובשמחה במשך עוד כחמש עשרה שנים.

להם: "איר וועטנאך האבן, איר וועטנאך האבן קינדער צום לעבן" (עוד יהיו לכם ילדים, עוד יהיו לכם ילדים). ואכן, זכו בני הזוג ונפקדו בשני בנים ובת. ומאז שנהפכו להיות הורים לילדים חלפו כבר הרבה שנים, ומה שהיה בקודש פנימה עדיין חקוק בלבם ולא מש מזכרונם. מחזה כל כך מרטיט, "ובכל אימת שנזכר אבי בכך- שב המחזה והיה מעורר אותו, כמו היה נוכח בו עתה", מסיים הבן.

להעביר על החולה זכויות של מצוות צדקה

המעשה אירע בשנת תשי"ט. אם לילדים קטנים לקתה ל"ע במחלה נוראה בראשה. המחלה פגעה קשות גם בכושר ראייתה של האם הצעירה. כל הסובבים אותה היו מזועזעים והמומים מן הבשורה הקשה. החלו להרבות בתפילות ובתחנונים לפני ריבון כל, להעביר את הגזירה הנוראה.

ומאז שנהפכו להיות הורים לילדים חלפו כבר הרבה שנים, ומה שהיה בקודש פנימה עדיין חקוק בלבם ולא מש מזכרונם. מחזה כל כך מרטיט...

בכאב רב מודיעים הרופאים למשפחה השבורה, כי אך שישה שבועות נותרו לאם. אחיה של החולה, עשה דרכו לעבר ביתו של רבינו בשעת בין הערביים, נכנס הוא לפני ולפנים ומספר בכאב אודות המצב הקשה בו שרויה אחותו. רבינו שומע את הדברים, ותוך כדי האזנה לכל הפרטים הרפואיים, העלה עשן במקטרתו, וחדרו התמלא עשן מרגע לרגע נעשו פניו להבה. מעמד נורא הוד נגלה בחדר האפוף עשן כבד. לאחר כמה רגעים ארוכים התנער רבינו משרעפיו, פנה אליו וגילה לו מסוד נסתרים: "ניסיתי לדפוק על כל שערי הרחמים, ולא הצלחתי לפעול לישועתה. ברם, עצה אחת יש לי בעבורה, כדי שתוכל לזכות לישועה צריכים להעביר אליה זכות של מצוות צדקה שלך. רואה אני", המשיך רבינו, "שבשמים מחשיבים עד למאוד את מעשי הצדקה

פעם מתי הוא מספיק ללמוד, אם כל היום עובר עליו בחישובים של כיבוד אב ואם...

כל ימיו דאג הגרב"ד לכבד אף את רבו מרן הגר"ח כאביו ממש. וכך מספר רבי מנשה שליט"א: "מרן הגרב"ד זצוק"ל היה רגיל לאחוז פעמים רבות בפיו סיגריות, ונהנה מטעם הטבק מבלי שהצית את הסיגריה באש. הסיבה לכך היתה בהיות שאביו שהיה רגיל לעשן, האיץ בו לעשן באומרו שהוא משפר את המאמץ והעמל בשקיעות, ואילו רבו מרן הגר"ח מבריסק זצוק"ל העיר לו פעם שאין ראוי לעשן לאדם כמותו, והפשרה שעשה מרן הגרב"ד שנהנה מהסיגריה הנאה מועטת בלבד של שאיפה בלי עישון, וכך סבר שנתקיימו דברי שניהם גם אביו וגם רבו כאחד.

"ולכן כשאני נסעתי לביתי בקופנהגן שבדנמרק מצאתי שם סיגריות בטעם מנטה, שניתן היה לשאוף טעמן מבלי להדליק את הסיגריה, ואז לא היה בנמצא כלל כדבר הזה, ולכן כשנסעתי חזרה לשיבה, הייתי מביא זאת למרן הגרב"ד, וראיתי שהסיגריות הללו גרמו לו שמחה רבה, שיכול יותר לקיים רצון אביו בשלימות ללא כחל וסרק".

(מתוך מוסף שבת יתד נאמן, בהעלותך תשע"ז)

דוגמא אחת מיני רבים חושף בפנינו רבי מנשה שליט"א, הקשורה במורו ורבו מרן הגרב"ד ליבוביץ זצוק"ל, שכידוע, כולם מכירים את עמלו הנורא בתורה, אך לא רבים נחשפו לעומק דקדוקו בכל מצוות התורה קלה כבחמורה, תוך מתן דגש אף לדברים פעוטים. הסיפור אותו חושף בפנינו רבי מנשה שליט"א נסוב אודות מצוות כיבוד אב ורב שהיתה טבועה בו. לדבריו, מרן הגרב"ד התייחד והתפרסם בדקדוקו במצוות כיבוד אב, ותלמידיו, שזכו לראות זאת עין בעין, היו מרבים לספר על הידוריו ודקדוקיו במצווה זו, ביחוד ראו זאת בתקופת קרמנצ'וג ווילנא, שכן בתקופה זו התגוררו הוריו בביתו, והיו רואים את התנהגותו אליהם. היה זה לאחר שהוריו, שהיו עשירים, ירדו מנכסיהם במלחמת העולם הראשונה, ונאלצו לבוא להתגורר בבית בנם מרן הגרב"ד, והוא דאג לכלכלתם ולכל מחסורם. מדרך הטבע עשיר שירד מנכסיו - העניות קשה עבורו שבעתיים, אמנם מרן הגרב"ד עמל בכל כוחות שלא ירגישו במצבם, וכך למשל, כאשר היה נוטל משהו מהבית היה 'מבקש' מהם את הדבר כאילו שייך להם, ומי שהסתובב בבית היה משוכנע שהוא מסתובב בו כבן הסמוך על שולחן אביו.

מרן הגאון רבי יצחק אייזיק שר זצוק"ל, ראש ישיבת סלבודקה, שהיה מספר על כך לתלמידיו, היה שח שאחד מגדולי הדור תמה

באיזו שפה דיברה האתון?

”וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאֶתוֹן” (במדבר כ”ב, כ”ח)

ב”תפארת יהונתן” (להגר”י אייבשיץ זצ”ל) כתב: שקודם חטא אדם הראשון כל בהמה וחיה היתה היו מדברים ככל האדם, ומעלת האדם מן הבהמה לא היה בדיבור, אלא בהשגה להשיג אור העליון. רק אח”כ שסרה, נתהווה בדוגמת בהמה לענין השגה, ובהמה

היה הלך וחסור לפי ערך האדם. ושפיר הוי אין כל חדש תחת השמש כי כן משמע מל’ הפסוק ”ויפתח ה’ את פי האתון” שלא היה זה בריאה חדשה ולא היה צריך רק לפתיחת פה האתון לדבר. אבל בזוהר איתא דמלאך הנקרא כך ”פי האתון” ובשמות הקדושים נקרא ”קמואל”, דיבר מתוך גרונה. והנפקותא בזה הוא שאם המלאך הוא היה הדובר בה ודאי דברה בלה”ק כי אין

המלאכים נזקקין ללשון אחרת, אבל אם החמור בעצמה דיברה ודאי דברה בלשון מה שהוא רגיל בפי האדם.

ויותר מוכח דדיברה בלשון הרגיל בפי אדם, דכל דברי האתון היו כדי לבייש את בלעם בפני שרי בלק כדמוכח מהפסוקים וכפרש”י ואילו היתה מדברת לה”ק לא היו מבינים מה שמדברת, ע”כ.

איזה הנהגות למד בלעם הרשע מיעקב אבינו ע”ה?

”וַיִּשְׁלַח מְלָאכִים אֶל בְּלָעַם בֶּן בְּעֹר” (במדבר כ”ב, ה’)

במדבר רבה (פרשה יד פיסקה יט, ועיי רש”י כאן) מובא עה”פ (לד, י) ”ולא קם נביא עוד בישראל כמשה”, שבישראל לא קם אבל באומות העולם קם, כדי שלא יהא פתחון פה לאומות העולם לומר אלו היה לנו נביא כמשה היינו עובדים להקב”ה, ואיזה נביא היה להם כמשה זה בלעם בן בעור. והנה במדרש תנחומא (פר’ ויצא פי”ג) מובא

שבלעם הוא לבן הארמי, וכן מובא בתרגום יונתן (להלן כ”ב, ה), אמנם בסנהדרין (קה). מובא שבלעם היה בנו של לבן.

ובספר גימטריאות (לרבי יהודה החסיד פר’ בלק אות י) כתב דבר מופלא, וז”ל: ”ולמה זכה [בלעם] לנבואה לפי שהיה יעקב כ’ שנים עמו ולמד ניהוג קדושתו”, ע”כ.

כוונת דבריו לפי המדרשים הנ”ל שבלעם הוא לבן הארמי, א”כ הכ’ שנים שהיה יעקב אבינו בביתו, השפיעו עליו ללמוד את הנהגות קדושת יעקב אבינו, ולכן זכה לנבואה.

אדם שלא מקפיד על עין הרע האם יכול לפגוע בו?

”כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קָסָם בְּיִשְׂרָאֵל” (במדבר כ”ג, כ”ג)

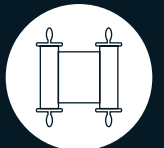

נדדים (לב). אמר רבי כל המנחש לו נחש שנאמר ”כי לא נחש ביעקב”, ובר”ן שם ביאר, שהנחשים והקסמים רודפין אחריו שנזוק בכל דבר וכדאמרין בפרק ערבי פסחים (ק:): מאן דקפיד קפדין ליה שנאמר כי לא נחש וגו’. הנה בערבי פסחים שם מדובר על ענין של זוגות שמי שלא מקפיד על זה הם אינם מקפידים עליו אלא שבעי למיחש. ומבואר מהר”ן כאן שאין דבר זה רק בעניני זוגות אלא גם בניחושים.

ובאגרות משה (אהע”ז ג’ סי’ כ”ו) כ’ שגם לגבי עין הרע אומרים כן שמי שלא מקפיד אין זה פועל בו, רק שצריך לחוש.

- מדוע דווקא בלעם נבחר לנביא אומות העולם?
- מה טעם החטיא זמרי את הרבים בלא שהרויח מכך דבר?
- מדוע נהגו ישראל לצטט את נבואת בלעם בכל יום?
- כיצד חפץ בלעם לקלל את ישראל, בעודו יודע את האמת?

השאלות
בפרשת
השבוע

הגה"צ רבי אשר לוסטיגמן שליט"א

"פעם אחת הגיעו כמה מחסידיו של הרבי מטשורטקוב אליו, ודמעתם על לחיים לאחר ששמעו איך מבזים את רבם הקדוש בביזיון נורא ואמרו עליו שהוא חילל את השבת חלילה"

המשפיע החסידי הגה"צ רבי אשר לוסטיגמן שליט"א בשיחה המלהיבה את הלב בעניין גודל קדושת השבת לקראת תחילת לימוד הלכות שבת במסגרת 'הדף היומי בהלכה'

הביא לדפוס: יעקב א. לוסטיגמן

ואם כן, גם העניין של המתנה הטובה שבבית גנזיו של הקב"ה, ניתנת לכל מי שאינו בכלל 'מחלליה' ח"ו. והמתנה אינה נשמרת דווקא עבור מי שזכו לשמור את השבת בדרגות עילאיות. עוד עניין נפלא מגלה לנו ה'אהבת שלום', על מאמר חז"ל הנ"ל, שלכאורה יש לתמוה למה אמר לו הקב"ה "מתנה טובה יש לי... ושבת שמה", ולכאורה יכול היה לומר "שבת מתנה טובה היא ונתתה לישראל".

אלא מבאר האהבת שלום, שידוע שכאדם ישן ורוצים להעיר אותו, יש לקרוא לו בשמו, וזה מסייע לעורר אותו בנקל. כך גם לגבי השבת שהיא 'צורא דלעילא', היא צרורה למעלה, ואם אנו רוצים לעורר את קדושתה בעולם הזה ולהביאה אל תוכנו, עלינו לקרוא לה בשמה, ולומר "שבת", וכן אמירת "לכבוד שבת קודש", מעוררת עוד ועוד את קדושת השבת.

ועל זה הדרך כתב הש"ס משמואל' (בפרשת מקץ) בשם הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זיע"א, שהשבת היא סתומה ונעלמה אפילו בעולמות העליונים, ובדין היה שלא נרגיש בקדושתה בעולם הזה כלל וכלל, אלא שמחמת אהבתו של הקב"ה לישראל הוא דוחק בשבת שתאיר מעט מקדושתה גם בעולם השפל הזה, כדי שדרי מטה ירגישו מעט מזעיר מקדושת השבת, ועל זה נאמר בזמירות האריז"ל: "רשימין וסתימין בגווה כל עלמין", היינו שאורות השבת סתומים הם בכל העולמות, "ברם עתיק יומין הלא בטיש בטישין", אלא שהבורא ברוך הוא, שהוא עתיק יומן, בטש בשבת שתאיר לעולמות התחתונים.

שמירת שבת במחשבה

מסופר על הרה"ק רבי שמואל מסלונים זיע"א, שגם לאחר שהתמנה לכהן באדמו"רות והעמיד תלמידים הרבה, היה נוסע להרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב כדי לבקש תורה מפיו. ושאלו אותו חסידיו מדוע הוא נוסע לרה"ק מטשורטקוב והשיב להם במעשה:

פעם אחת הגיעו כמה מחסידיו של הרבי מטשורטקוב אליו ודמעתם על לחיים, מחמת ששמעו איך מבזים את רבם הקדוש בביזיון נורא ואמרו עליו שהוא חילל את השבת ח"ו. ולאחר שסיפרו לו המעשה, השתנתה צורתו והתעמק במחשבתו כמה רגעים. ננער הרבי משרעפיו ואמר: "התבוננתי על כל ימי חיי, ומעולם לא חיללת שבת במעשה".

שוב שקע הרבי במחשבות לרגעים אחדים ואחר אמר: "שבת ונתבוננתי על כל ימי חיי, ומעולם לא חיללתי שבת בדיבור". וכמעשה בראשונה ובשניה כך מעשה בשלישית ואמר: "התבוננתי בכל ימי חיי ומעולם לא חיללת שבת במחשבה. שהקדוש ברוך הוא ימחל להם על שהוציאו שם רע".

השיב רבי שמואל מסלונים לתלמידיו: "יהודי כזה, שלא חילל את השבת כל ימיו, לא במעשה, לא בדיבור ואף לא במחשבה, אליו אני רוצה לנסוע, ומפיו אני רוצה לבקש תורה".

ידוע מה שאמרו חז"ל, שכל האומר "ויכולו", בשבת, נעשה שותף לקדוש ברוך הוא במעשה בראשית. ולכאורה יש לתמוה כיצד ייתכן להיעשות שותף בעשייה שנעשתה זה מכבר, וכשברא הקב"ה את העולם, הרי לא היינו קיימים עדיין, וכיצד יכולים אנו להיעשות שותפים למעשה?

אלא, מבאר האור החיים' הקדוש (בפרשת בראשית), שכל שבת מקיימת את העולם לעוד ששה ימים, ואם כן כשאדם משמר שבת כראוי ואומר 'ויכולו', הוא מסייע כביכול לקב"ה לקים את העולם לשה ימים נוספים ונעשה שותף למעשה בראשית.

בספר הק' 'אהבת שלום' (בפרשת וישב) מביא דבר נפלא על גודל קדושת השבת. כי הנה אמרו חז"ל, שאמר הקב"ה למשה רבינו "מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה", ולכאורה יש להקשות לצורך מה סיפרו לנו חז"ל את העניין הזה, כי הרי התורה היא נצחית ותמידית, וכל דבר ועניין שמופיעים בה, נוגעים לנו גם בימים אלו, ומה שאמר הקב"ה למשה באותה העת, כבר אינו נוגע לנו לכאורה?

ומפרש לפי דרכו שאותה מתנה טובה עדיין ניתנת לנו גם בשבתות שבדור השפל הזה, כי בכל שבת ושבת יש אור חדש שיוצא מבית גנזיו של הקב"ה, ומאיר על שומרי השבת.

וביתר שאת ביאר הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין בספרו 'פרי צדיק' (פרשת יתרו), שמה שאמרו חז"ל בכל שבת נכנסת באדם נשמה יתירה, הוא נשמה חדשה בכל שבת, ואין זו אותה נשמה יתירה שהיתה לו בשבתות קודמות, ועל כן מרגיש האדם התחדשות מיוחדת לעבודת ה' בשבת קודש, ומתעורר בו חשק חדש לעבודתו יתברך שמו.

ואם יעלה על לבך לומר שאולי האור הגנוז הוא רק לבעלי מדרגות גבוהות ונשגבות בעבודת ה', ולא לאנשים פשוטים כמונו, הסכת ושמע את דבריו של הרה"ק הרבי ר' בונים מפרשיסחא זיע"א, שפעם נכנס לבית מדרשו בליל שבת קודש, וראה את תלמידיו כשפניהם נפולות. שאלם הרבי מדוע נפלו פניהם, והשיבוהו שהם התבוננו במה שכתוב "ישמחו במלכותך שומרי שבת", וחישבו בעצמם שאין הם שומרים את השבת על כל סודותיה וענייניה הנשגבים, ואם כן איזו זכות יש להם לשמוח במלכותו של הבורא? מה הגדר של 'שומרי שבת'?

והשיב הרבי ר' בונים, שכתוב בתורה "מחלילה מות יומת", והרי זה בוודאי נאמר לכל איש ישראל, ואי אפשר לומר שציווי זה נאמר רק לגבי מי שידועים ומכירים בערך קדושת השבת ובמעלתה הנשגבה מעין כל: "אותו הדבר", אמר להם הרבי, "גם 'ישמחו במלכותך' נאמר לכל איש ישראל, וכל מי שאינו בכלל 'מחלליה', הרי הוא בכלל שומרי שבת, ויכול ואף צריך הוא לשמוח במלכותו של נותן השבת", (הובא בשיח שרפי קודש).

האם מומלץ לאברך שלומד בחברותא ועושה חיל בלימודו לחשוב גם על מסירת שיעור והאם זה יתרום לו ללימודו או ההיפך?

בראיון שנערך לקראת סיום חלק ב' ותחילת חלק ג' במשנה ברורה במסגרת 'הדף היומי בהלכה' של 'דרשו' מנחה הרב הגאון רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א, אב"ד קהילות יעקב ב"ב את מגידי השיעורים להשקיע בעיקר בהצגת הדברים הלכה למעשה

הרשקוביץ

ביתו הצנוע של הגאון רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א בשכונת קהילות יעקב שבבני ברק נחשב זה מכבר לתל תלפיות, תל שהכל פונים אליו. הרב, שמלבד התפקידים שהוא מחזיק בהם כאב"ד 'קהילות יעקב' והיותו מחבר ספרים נודעים, פקיע שמיה כאחד גדולי הפוסקים הנודעים בעולם ההלכה, בין השאר בשל היותו מתלמידי הקרובים של מרן פוסק הדור בעל השבט הלוי ז"ע, שידו לא זזה מתוך ידו במשך יובל השנים האחרונות.

כמה מתבקש הוא שלעת הזו, כאשר עולם ההלכה מציין את הארוע הגדול של סיום חלק ב' ותחילת החלק השלישי של המשנ"ב במסגרת 'הדף היומי בהלכה' שהתפשט ברחבי העולם היהודי בזכות ארגון 'דרשו', כי נעלה אל הרב לשטוח בפניו את השאלות הנוגעות לשיעורי ההלכה. שאלות אלו התעוררו בידי מגידי השיעורים בשיעורי ההלכה, שבימים אלו נעשה מאמץ להרחיב את מסגרת השיעורים כך שיתפשטו על פני ארץ הקודש, לאורכה ולרוחבה.

תשובותיו של הרב והוטות, תמציתיות וברורות. העובדה שבמשך רוב ימיו עסק הרב ב'אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא', ניכרת בכל תשובה שזוכה לתשובה בהירה וברורה, מגובה ונשענת על אסמכתאות ברורה בספרי ההלכה, אם מספרי פוסקי בני זמננו ואם ממקורות קדומים, כמו כתבי הרמב"ם באגרותיו או אף ציטוט מתוך תשובה עלומה של מרן החת"ס ממנו דולה הרב את התשובה הנדרשת לענייננו. אך המכנה המשותף של התשובות להן אנו זוכים היא הבהירות כך שאין זווית שאינה זוכה לתשובה ברורה ומקיפה. תוך זמן קצר נבין כי התשובות הללו להן אנו זוכים במסגרת הראיון, הן בבואה דבבואה לתשובות ההלכתיות בהן עוסק הרב, וכי בעצם זהו הקו המאפיין את התחום ההלכתי. "בהלכה" מבהיר הרב, "נדרש מגיד השיעור להגיע מוכן, כשהוא בקי בחומר ושולט בו היטב. שכן בניגוד ללימוד עיוני שבו ישנה חשיבות לפלפול עצמו, כאן החשיבות היא לפסיקה ההלכתית. ואם בשיעור עיוני יכול המג"ש להסתמך על כך שבתוך השיעור יובנו הדברים ויתבהרו, בשיעור הלכה עליו להגיע מוכן וברור בחומר הנלמד עד היכן שאפשר".

אך הבה נביא את דברי הרב במלואם, כפי שענה על השאלה אותה הצגנו בפניו: על מה נדרש מג"ש בהלכה לשים דגש?

"היסוד העיקרי אצל מג"ש בהלכה" משיב הרב שליט"א דבר דבור על אופניו, "הוא עניין ההכנה דרבה של השיעור, בהבנת הדברים לאשורם לעומק באופן ברור ויסודי, בבחינה שאחז"ל (סנהדרין

ז' ע"ב) 'אמרו לחכמה אחותי את - אם ברור לך הדבר כאחותך שהיא אסורה לך אומר, ואם לאו אל תאמר, וכן אמרו שם 'אם ברור לך הדבר כבוקר אמרה, ואם לאו אל תאמר. וזוהי בעצם אחריותו של מג"ש בהלכה: שיתכונן לשיעור באופן כזה שירגיש בעצמו שהעניין ברור לו כ'בוקר', כלומר שירד לעומק הדברים בהבנה טובה ואמיתית ונהירים ליה דברי הלכה זו, ואז יכול הוא לקחת על עצמו את התפקיד הנעלה והאחראי להיות מג"ש בהלכה".

ולמעשה, כיצד אכן מגיעים לכך שאכן יהיו הדברים ברורים כבוקר?

"בכדי להגיע לכך צריך שההכנה של המג"ש תהיה מושלמת בדרך אמת שיוכלו לנהוג למעשה ע"פ השיעור שנלמד על ידו. ידוע גם פתגם העולם שאם חסר בהסברה סימן שחסר בהבנה, ואם כן כדי שיוכל להסביר הדברים בצורה נכונה וכונה, צריך הוא עצמו להגיע להבנת הדברים באופן ברור".

ובהקשר לכך, שולף הרב ספר רמב"ם והוא מצביע ומצטט את דברי הרמב"ם באגרותיו (מאמר קידוש ד', י"ב ע"א), וזה לשונו הזהב: "וממה שראוי שתדעו שהאדם אין ראוי לו לדבר ולדרוש באזני העם עד שיחזור מה שרצונו לדבר פעם ושנים ושלוש וארבע, וישנה אותו היטב ואח"כ ידבר וכן אמרו ע"ה (ב"ר פכ"ד) והביאו ראייה מלשון הכתוב 'אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה' (איוב כ"ח, כ"ז) ואח"כ 'ויאמר לאדם' - זה נאמר על מה שצריך לאדם לדבר בו בפיו, ואולם מה שיחוק האדם בידו ויכתבהו על הספר, ראוי לו שיחזרהו אלף פעמים אילו יתכן זה; עכ"ל. הרי לנו דברים כדרכנות מרבינו הרמב"ם איך צריך אדם להכין עצמו לשיעור וק"ו בדבר שרוצה לכתוב ולהדפיס לרבים!"

לא פעם שיעורי ההלכה אינם 'מושכים' את הלב כפי שמושכת סוגיה. ובאמת, כיצד אפשר לגרום לכך שהשומעים יהושו "מהוברים" לשיעור וישתתפו בו גם כאשר הנושא מורכב?

"כדי שהציבור יחושו מחוברים לשיעור ומרוכזים היטב הדבר הראשון שצריך לעשות זה שהשיעור יהיה מעניין ומרתק. ודבר זה נראה לעניות דעתי שאפשר לעשותו ע"י שהמג"ש ישתדל כמה שיותר להבליט את החלק המעשי מה שיוצא מתוך לימוד ההלכה, דהיינו שהשיעור יהיה בבחינת 'הלכה למעשה'.

"ולמרות שלא כל מג"ש נתעטר להיות מורה הוראה בישראל אבל ודאי שישנם המון דברים שאפשר לסכם למעשה מה שיוצא מתוך דברי ההלכה שנלמד, ובמקום שהדבר אינו ברור יכולים להגיד דלכאורה יוצא לנו למעשה כך וכך אולם כדאי לשאול פי חכם מורה הוראה מוסמך. אבל עכ"פ לימוד בדרך זו גורם חיבור

המשך בעמוד הבא <<<

הרה"ר רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א

ורכזו בחלק הלימוד. וכבר כתב רבינו הרמב"ן באגרת שלו: 'וכאשר תקום מן הספר תחפש באשר למדת אם יש בו דבר אשר תוכל לקיימו, עכ"ל.

"דבר נוסף שיכול לעזור לחיבור הציבור לשיעור ולרכיז השומעים הוא ענין הנתינה לציבור את האפשרות להביע דעתם, דהיינו שיוכלו לשאול מה שליבם חפץ ומאיך גם לומר מה שחושבים, כלומר לשותף את השומעים ולא שהשיעור יהיה רק במה של המג"ש להשמעת דבריו. אך כמובן שצריך שהכל יהיה בגדר הסביר." **האם מומלץ לאברך שלומד בחברותא ועושה חיל בלימודו לחשוב גם על מסירת שיעור, והאם זה יתרום לו ללימודו או ההיפך?**

"ודאי שמומלץ הדבר, וידוע דכשהאדם צריך למסור שיעור דבר זה מטיל עליו עול חיובי להתמסר ביתר שאת ללמוד את הנושא כדבעי למהוי, וידוע הווארט על רש"י בהעלותך (י"א כ"ט) 'הטל עליהם צרכי ציבור והם פְּלִים מאליהם', כלים מלשון 'פְּלִים', דאם מטילים על האדם עול ציבור של הרבצת תורה וכיו"ב נעשים על ידי כן ל'כלי', כלומר שדבר זה גופו גורם לו להשתלם, כשכך הוא משקיע כוחות בהבנה כך שיוכל להסביר הדברים לאחר שיהיו נהירים לו 'כבוקר'.

"וזה מעבר לזיכוי הרבים, שהרבצת התורה גורם לו גם התעלות במעלות התורה בכל המובנים. ובהקשר זה אזכיר את ששמעת פעם ממורי מרן ה'שבט הלוי' זצ"ל שאמר שלא כל אחד יכול להיות כמו החזון איש זצ"ל שישב המון שנים (עד שנתפרסם) בפינה בלי שום תפקיד, ולמרות זאת עלה והתעלה בתורה. שכן רוב אנשים רק כשיש עליהם עול של הרבצת תורה וכו' אז יכולים הם למצות את עצמם להוציא את כוחם וכישוריהם המקסימליים. ולכן אין ספק כי לקבל על עצמו תפקיד של הרבצת תורה הוא דבר רצוי מאד ומן הראוי להשתדל בזה".

עד כאן עסקנו במגיד שיעור. אך מה לגבי השומעים, האם לא מומלץ ללמוד עם השני בחברותא מאשר להשתתף בשיעור?

"עניין זה הוא אינדיבידואלי, כלומר זה תלוי כל אחד לפי תכונות נפשו ולפי מה שהוא מרגיש בעצמו. שכן ישנם אנשים שיש להם יותר תועלת בלימוד חברותא ויכולים הם להתעלות ולהצליח בתורה יותר משמיעת שיעור, ומאיך יש גם להיפך שעי"ל לימוד עצמי קשה להם להגיע למיצוי הדברים להבנה טובה ובהירה ונדרש להם לשמוע שיעור ורק עי"ל מוארים בפניהם העניינים והדברים מתבהרים באופן שלא היו יכולים להגיע לזה עי"ל חברותא. ולכן עניין זה צריך כל אחד להחליט לעצמו כפי שהוא מרגיש".

בימים אלו מתחילים במסגרת לימוד 'הדף היומי בהלכה' בהלכות שבת. נשמח לשמוע מפי הרב שליט"א על חשיבות לימוד הלכות שבת.

"הספרים כבר דיברו בגודל חשיבות לימוד הלכות שבת כשלהלכות אלו יש דין קדימה כלפי שאר ההלכות שבש"ע או"ח, והמ"ב האריך בהקדמתו להל' שבת בעניין זה והביא שם מה שכתב היערות דבש כי א"א כלל במציאות שינצל מאיסור שבת אם לא שילמוד כל הדינים על בוריים היטב היטב, ע"ש.

"וחז"ל כשדיברו מגודל חשיבות שמירת שבת אמרו השומר שבת 'כהלכתו' דייקא, ועיין לשון רבינו הרמב"ם סוף הלכות שבת שהעתיק מאחז"ל דהשבת הוא האות שבין הקב"ה ובינינו לעולם. ולכן המחלל שבת בפרהסיא הרי הוא כעובד ע"ז ע"ש. ובחילול שבת הרי עלול האדם להיכשל בעניינים של כרת וסקילה כאשר בכדי לינצל מזה אין עצה אלא ללמוד ולשנן היטב הדינים כנ"ל".

איך יש להגדיר את חשיבות לימוד ההלכה, בכלל?
 "ידוע מאחז"ל ברכות (ח' ע"א) 'אוהב ד' שערים המצוינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ומבתי 'מדרשות', והכוונה בתי מדרשות

שלומדים בהם תורה אך אינם עוסקים בהלכה ואמרו שם אין לו לקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד. ומצינו דבר מאלף בשו"ת חת"ס (חו"מ סי' ט' אות ה') שדן שמה בעניין אדם שנפטר והבטיח סכום כסף גדול למי שילך ללמוד בישיבה חוץ למדינתו ונתעוררה השאלה לאיזה ישיבה צריך לילך, וכתב שם החת"ס דודאי רק בישיבה שלומדים שם גם הלכה וז"ל: 'אם הישיבה אין בה סמיכה ללמוד דרך הפוסקים מה תועלת בעוקר הרים כיקר הרים?', והכוונה בישיבה שלומדים דרכי הוראה ופוסקים ודברים שמכניסו לקיים דברי אלוקים חיים, עכ"ל.

"ועוד אחז"ל בסוף נדה 'כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב', ויש מקום לעני"ד להטעים העניין מדוע חשוב כל כך לימוד ההלכה עד שהאדם מובטח לו עי"ז עוה"ב? ויש לבאר ע"פ מש"כ הראשית חכמה בהקדמה ד'עיקר לימוד תורה לשמה זה כשאדם לומד על מנת לשמור ולעשות ע"ש, ולפ"ז יש לומר שהרי אין לך דבר לימוד שמביא את האדם לידי שמירה ועשייה כמו לימוד ההלכה, ובזה מראה האדם שמטרת לימודו הוא כדי לקיים את ציווי השי"ת ללמוד וללמד כדי לשמור ולעשות, ולכן מובטח לו שהוא בן עוה"ב אכי"ר".

כתלמידו של הרב זואנר זצ"ל, מה יוכל הרב לספר על שיעורו המפורסם בהלכה של הרב זי"ע?

"בשיעורו של הרב זצ"ל שהתקיים ביום חמישי בערב במשך קרוב לשבעים שנה יכלו לראות מה זה לימוד הלכה ואיך צריך לגשת ללימוד זה. כל מי שזכה להשתתף בשיעור הנ"ל יכול היה לקבל את דרך הלימוד בהלכה מעמוד ההוראה שהעביר מסורת הדורות שקיבל מרבתינו ושאר גדולי ישראל שמפיהם אנו חיים. "אחד הדברים שיכלו להרגיש בשיעור הוא שהלכה לא מתחילים משו"ע וכו", אלא כל דבר התחיל בשורש העניינים ומקור הדברים.

זה היה עיקר גדול אצלו ומורגש היטב גם בספריו הגדולים, י"א חלקי שו"ת 'שבט הלוי', שהפכו לאבן יסוד בעולם ההלכתי לדורות עולם. "כמו כן מי שזכה לשמוע את השיעורים הנ"ל ראה ולמד את העניין של דימוי מילתא למילתא איך צריך ויכולים לפשוט שאלות אקטואליות המתחדשות בכל דור ודור, דברים שלא דנו בהם עדיין גדולי האחרונים הקודמים. וכבר כתב מרן החת"ס ונדפס בהקדמת שו"ת חלק יו"ד וז"ל 'אבל הוי יודע כי עיקר שימוש התלמידים

כל מי שזכה להשתתף בשיעור הנ"ל יכול היה לקבל את דרך הלימוד בהלכה מעמוד ההוראה שהעביר מסורת הדורות שקיבל מרבתינו ושאר גדולי ישראל שמפיהם אנו חיים.

אצל רבים הוא לדמות מילתא למילתא וכו' לכן מה שיהיה בעיני התלמידים דומים זה לזה יבוא רבם שחקרו שאין זה דומה ומראה להתלמידים הסדק שבין זה לזה, וזה הוא החילוק שהיה הרבה מראה לתלמידים החילוק וההפרש שבין סברא לסברא מה שהיה נראה להם במושכל הראשון דומים זל"ז ומזה למדו דרך האמת להוראה עכ"ל.

"ודבר זה אכן ניתן לומר על רבינו הגדול השבט הלוי זצ"ל שעליו אפשר לומר בפה מלא שאשרי מי שזכה לכך".

בעוד 47 יום

כבר נהיה לאחר ימי בין המצרים, בין הזמנים כבר יהיה מאחורינו.

ביום זה יתחילו אי"ה רבבות בני הישיבות את זמן 'אלול' בגיל וברעדה, בשאיפות גדולות, וביניהם מאות בני נעורים מרחבי הפריפריה וערי השדה, שיום זה יהיה עבורם היום בו הם יהפכו לבני ישיבה, לראשונה בחייהם, לאחר פעילות אדירה שנעשית בימים אלו על ידי פעילי מחלקת 'קירוב הרחוקים' של 'אחינו' העוברים מבית לבית, ומבית ספר לבית ספר, מתוך מטרה להרבות לומדי תורה בישראל, ולהציל נפשות רבות בישראל.

בעוד 5 יום

יתחילו רבבות אלפי יראי ד' בכל רחבי העולם היהודי בלימוד הלכות שבת במסגרת תוכנית הלימוד 'דף היומי בהלכה'.

ביום זה יצטרפו עוד אלפי לומדים ונבחנים ויפתחו מאות שיעורים חדשים, שיצטרפו לכ-900 השיעורים הקיימים במדינות רבות מסביב לעולם, בחמש יבשות ובמאות ערים ויישובים. רבבות הלומדים החדשים והוותיקים יעשו כולם חטיבה אחת ללימוד יסודי ומקיף של כל חלק ג' של המשנה ברורה, מתחילתו ועד סופו.

להשתתפות וקבלת המתנות מוקד

היום

אתה יכול להבטיח לעצמך את הזכייה בכל העולמות.
 באפשרותך להיות שותף לפרויקט אדיר של הצלת נפשות, לצרף את עצמך לשונים
 הלכות בכל יום שעליהם נאמר כי מובטח להם שהם בני עולם הבא, לזכות במתנות
 יקרות ערך ולהשתתף בהגרלה הגדולה של ארגון 'אחינו' על סך

50,000

אנחנו מזמינים אותך להיות שותף בזיכוי הרבים,
 של ארגוני 'דרשו' ו'אחינו' ולזכות מיידית במתנות יקרות ערך.

להלן חלק ממגוון אפשרויות התרומות וקבלת המתנות:

מתנה בשווי 1.052 ש"ח
 מסלול מס 7

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים
 סה"כ 700 ש"ח
מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 ספר 'חפץ חיים'
 הספר החדש 'מועד לדוד'
 גביע יוקרתי מִכֶּסֶף
 כף הגשה לעוגה מִכֶּסֶף
 סכין לחלות מִכֶּסֶף
 7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח
מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 320 ש"ח
 מסלול מס 1

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים
 סה"כ 240 ש"ח
מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 בהוצאת 'דרשו'
 כרטיס להגרלה הגדולה
 50.000 ש"ח
מתנה בשווי 320 ש"ח

'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000

גדולי התורה והחסידות התכנסו ביום שלישי האחרון במעונו של מרן שר התורה רבינו הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, למושב השלישי של 'מועצת הנשיאות של הדף היומי בהלכה'.

בדור זה של עקבתא דמשיחא, שולטת טומאה גדולה בעולם והיצר הרע גדול כפי שלא היה מעולם, ועל כן עלינו לברוח מהעולם הזה אל "עולמו של הקדוש ברוך הוא", שזהו ד' אמות של הלכה בלבד

יעקב א. לוסיגמן

את מרנן ורבנן גדולי ישראל שהטריחו את עצמם ופינו מזמנם היקר כל כך כדי להשתתף במעמד החשוב: "אנחנו מלאי הכרת הטוב לגדולי ישראל הנמצאים עמנו כאן, על אשר הטילו עלינו את העול הנעים והמתוק של החדרת רעיון לימוד 'הדף היומי בהלכה' בקרב כלל ישראל", אמר נשיא הארגון.

במהלך ההתכנסות נשא דברים הגאון רבי אליהו מן, תלמידו חביבו של מרן שר התורה ומאשי ישיבת 'אור ישראל', אשר דיבר בשמו של מרן שר התורה והרעיף שבחים על תוכנית לימוד 'הדף היומי בהלכה', ובייחוד בימים אלו כאשר רבבות הלומדים מתחילים ללמוד את חלק ג' של המשנה ברורה העוסק בהלכות שבת.

"הרבי אמר לי לומר בשמו, שבדור הזה של עקבתא דמשיחא, שולטת טומאה גדולה בעולם והיצר הרע גדול כפי שלא היה מעולם, ועל כן עלינו לברוח מהעולם הזה אל "עולמו של הקדוש ברוך הוא", שזהו ד' אמות של הלכה בלבד כמאמר חז"ל, ומה שאמרנו חז"ל שאמר הקב"ה "בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבלין", מלמד אותנו שכגודל היצר הרע כך צריך גם להשקיע בלימוד התורה שכנגדו, שזהו לימוד ההלכה שהוא התבלין המתאים ביותר ליצר הרע הגדול של הדור הזה והניסיונות של הדור אשר לא שערום אבותינו", אמר הגר"א מן וחתם בדברי ברכה שהורה לו שר התורה לומר בשמו לארגון 'דרשו' ולעומדים בראשו, אשר מובטח להם שכפי שהם מזכים את כלל ישראל בלימוד תורה, בוודאי יזכו גם

מועצת הנשיאות הוקמה לפני כשנתיים וחצי בביתו של מרן אדמו"ר מויזניץ, לקראת תחילת המחזור השני של 'הדף היומי בהלכה', ובה חברים מרנן ורבנן גדולי התורה, אשר ליוו עוד קודם לכן את מהפכת לימוד ההלכה שמבצע 'דרשו' במסגרת הפעילות הבלתי פוסקת להחדרת רעיון 'הדף היומי בהלכה' בכל קהילות ובתי ישראל, בארץ הקודש וברחבי העולם היהודי.

מאז התכנסה המועצה למושב השני של מועצת הנשיאות בביתו של מרן ראש הישיבה הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן, לקראת תחילת לימוד חלק ב' של המשנה ברורה. הפעם, לקראת תחילת לימוד חלק ג' העוסק בהלכות שבת, התקיים המושב השלישי של מועצת הנשיאות, במעון קדשו של מרן שר התורה, הגר"ח קנייבסקי שליט"א שאירח את הכינוס.

בזה אחר זה הגיעו מרנן ורבנן גדולי ומאורי הדור, ראש ישיבת פוניבז' הגאון הגדול רבי גרשון אדלשטיין שליט"א, ראש ישיבת פוניבז' הגאון הגדול רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א, מרן אדמו"ר מויזניץ שליט"א, כ"ק מרן אדמו"ר מסערט ויזניץ שליט"א, כ"ק מרן אדמו"ר מבאיאן שליט"א, ראש ישיבת חברון הגאון הגדול רבי דוד כהן שליט"א, כ"ק מרן אדמו"ר ממודזיץ שליט"א וכ"ק מרן אדמו"ר מאלכסנדר שליט"א.

בפתח ההתכנסות קידם נשיא 'דרשו' רבי דוד הופשטטר בברכה

עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו", מלמדנו ששבת גדולה אף יותר מיום הכיפורים גם בעניין זה של סליחה ומחילה, כי יש חטאים שאין יום הכיפורים מכפר אלא תולה וייסורים מכפרים, ואילו שמירת שבת כהלכתה מביאה את האדם למצב בו כל עוונותיו וזדונותיו נמחלים כלא היו בלי ייסורים ובלי מיתה רח"ל. "מי אינו רוצה בכך? יהודים תמיד מחפשים סליחה מחילה וכפרה. כי ביום הזה יכפר עליכם".

חבר מועצת הנשיאות של הדף היומי בהלכה, הגאון הגדול רבי שמעון בעדני שאמור היה להשתתף במעמד אך הדבר נבצר ממנו בשל חולשתו, שיגר מכתב מיוחד לחברי המועצה: "לכבוד גדולי הדור חברי נשיאות הדף היומי בהלכה שליט"א", כתב הגר"ש בעדני, "עקב חולשתי הרבה נבצר ממני להשתתף בכינוס הנשיאות הגדול והחשוב שהתקיים היום, והנני שותף מלא לקריאה היוצאת מליבם של גדולי ישראל שכל אחד ימצא לנכון להתחזק בלימוד הדף היומי בהלכה, ובפרט עכשיו שהלכות שבת לפנינו. הכותב וחותר לכבוד התורה ולומדיה".

הם שכל יוצאי חלציהם יהיו תלמידי חכמים יראים ושלמים ויזכו לאריכות ימים ושנים".

מִן ראש ישיבת פוניבז' הגאון הגדול רבי גרשון אדלשטיין שליט"א, נשא דברים קצרים אודות חשיבות מעלת לימוד ההלכה, וביותר חשיבות לימוד הלכות שבת, אשר מההקדמה המיוחדת שכתב החפץ חיים לחלק ג' של המשנה ברורה, רואים עד כמה הלכות אלו נחוצות לכל יהודי באשר הוא, והזכיר את דבריו הידועים של ה'יערות דבש' שמי שאינו בקי בהלכות שבת, לא ייתכן שיימנע מאיסורי שבת רח"ל.

מִן אדמו"ר מוויניץ שליט"א, נשא דברים חוצבי להבות בגודל קדושת השבת והזכיר את דברי אביו הק' זיע"א, בשם הסבא קדישא ה'אהבת ישראל' מוויניץ זצוק"ל, שכתוב "וינח ביום השביעי", וביאר שהקב"ה הניח את כל המעלות והסגולות ביום השבת קודש, כמאמר הזוהר הקדוש ש"כל ברכאן דלעילא ולתתא ביומא שביעאה תליין".

מִן אדמו"ר שליט"א הביא גם מהט"ז בתחילת הלכות שבת, שכותב שמה שאמרו חז"ל ש"כל השומר שבת כהלכתו אפילו

<< המשך מעמוד 15 "יהודי ספרד"

מה לנו ומי לנו יותר מהתנא הקדוש, רבי עקיבא, אשר בשעה שסרקו בשרו במסרקות ברזל, היה קורא בכוונה עצומה: "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד. ואהבת את ה' אלוהיך בכל לבבך ובכל נפשך..." (דברים ו, ד-ה) שאלוהו תלמידיו: "רבינו, עד כדי כך?!" ענה להם: "כל חיי מצפה אני מתי יבוא פסוק זה לידי ואקיימו, ועכשיו משהגיע, לא אשמח?!" (ברכות סא:). לא רק שקיבל הוא דין שמים באהבה, אלא אף חיכה וציפה לכך ללא הרף... לא היה בכוחם של הייסורים לנשלו מאמונתו האיתנה בבורא עולם!

הסתר פנים הוא תמצית ההווה בגלותנו הקשה והמרה (עי' חולין קלט:). והתרחש לראשונה אז, בזמן החורבן, בשעה שבה נכנס טיטוס הרשע לבית קדשי הקדשים וחללו בצורה שאינה עולה על דעת. ויהי רצון שעוד קודם לכך נזכה לחזות "בשובך לציון ברחמים" במהרה בימינו אמן!

(מתוך 'מרוה לצמא' עיבוד ה. גולדשטיין)

חוץ מ'צא'

"מזה הבנתי", אמר האדמו"ר מצאנז, "מה ששמעתי מכ"ק אמור"ר זי"ע בשם צדיקים (ראשית חכמה), שער הקדושה, פי"ז. אגרא דפרקה, אות א'), שפרשו את מה שנאמר בגמרא (פסחים פ"ו): 'כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה, חוץ מצא'. שכל מה שיאמר לך השם יתברך, אדון העולם, עליך לשמוע לקולו ולעשות, לבד אם יאמר לך צא... אף לו תשמע בת קול האומרת לך 'צא ממחיצתי!' כמו ששמע אחר בת קול מכרות משמים: 'שובו בנים שובבים' (ירמיה ג, כ"ב) חוץ מאחר (חגיגה ט"ו) - בזה אל תשמע לו..."

גם כאשר, חלילה, רואה היהודי כי לכאורה לא מניחים לו עוד להיות יהודי; כל התפילות שמתפלל אינן נענות, והייסורים סובבים אותו ומגיעים עד נפש... גם אז אל לו ליפול לזרעות הייאוש הנורא מכל, אלא עליו להמשיך להשליך יתנועע אלוקיו; יתחזק באמונתו ביתר שאת וביתר עוז, ובשום אופן לא יותר עליה!

תשלום הוצאות של הלוואה, על המלווה או הלווה? עמלות גבייה האם יש בהם ריבית? | הלוואות בצ'קים ופרעון במזומן או פרעון בהפקדה בבנק, מתי אסור וממתי מותר?

א. תלוי אם ללווה יותר קל להפקיד בבנק, דרך העברה בנקאית, מאשר לפגוש את המלווה ולהשיג לו במזומן, או שזו טרחה עבורו, שצריך בשביל זה ללכת לבנק ולהמתין בתור להפקיד לחשבון המלווה. שאם קל לו יותר להפקיד בבנק בוודאי מותר אף שהמלווה מרוויח בכך, הלווה אינו עושה טרחה מיוחדת בשכר ההלוואה.

ב. אם המלווה הלווה במזומן אסור לו להטריח את הלווה לעשות לו שירות הפקדה בבנק, משא"כ אם לצורך ההלוואה הוציא את הכסף מהחשבון, וזקוק לכסף בחשבון במועד הפירעון, אז מותר לדרוש מהלווה שיפקיד בבנק גם כאשר זו טרחה בשבילו, כיון שכל זה בכלל הוצאות ההלוואה.

ויעויין עוד פרטי דינים בתשלום הוצאות בספר 'ברית פנחס' (פרק ו').
הלוואה בצ'ק ופרעון במזומן

אם הלווה בצ'ק ודורש שיפרעו לו במזומן, כפי שמצוי באנשים שיש להם צ'קים ואינם רוצים להפקידם בבנק מכמה סיבות, לכן מלווים אותם ודורשים פירעון במזומן, הדבר אסור משום ריבית, אכן אם אינו מתנה שיפרע במזומן, אלא שהלווה בדיק השיג מזומן מותר לו להחזיר

מזומן בגובה הסכום המופיע בצ'ק, הדבר חמור יותר במי שמלווה צ'ק במט"ח, שא"א לפדותו במלוא הסכום שבו רק בניכוי עמלה, שנמצא שלא הלווה את הסכום הנקוב בצ'ק רק בניכוי עמלה, בזה אסור ללווה לפרוע בסכום מלא.

למדנו מזה עד כמה מורכב ענייני ריבית, וכיצד שאלה אחת משתנה בשינוי קל מאסור למותר, לכן בכל מקרה יש לעשות שאלת חכם ולפרט את המקרה בדקדוק.

מבואר במשנה מסכת ב"ב (דף קס"ז): שכאשר כותבים שטר הלוואה עבור המלווה, על הלווה מוטל לשלם את שכר הסופר. למדנו מכאן שעל הלווה מוטל לשלם את ההוצאות הנדרשות להלוואה, ואין בזה חשש ריבית.

שכר עו"ד ועמלות גבייה

שכר כתיבת השטר בזמנינו כולל שכר טרחת עורך דין, לנסח חוזה על הסכם ההלוואה, וגם עמלות של העברה בנקאית וגביית אשראי, שזה בין 1.2 אחוז ל-1.8 אחוז, ועמלות גביית צ'קים והוראות קבע.

רישום משכונות

כמו כן כתב בספר ברית פנחס (פ"ו ס"ג), שכאשר המלווה ממשכן נכס של הלווה לבטח את ההלוואה ורושם אותו ברשם המשכונות, או רושם הערת אזהרה בטאבו, כפי שמצוי בהלוואות גדולות, דמי הרישום מוטלות על הלווה, שכל הוצאות שבאות מחמת ההלוואה על הלווה לשלמן ואין בזה ריבית.

עמלות גבייה בצ'ק שחזר

צ'קים שחוזרים והבנק גובה עליהם עמלה גבוהה, מותר למלווה לדרוש מהלווה כשיעור שהבנק גובה, אך

אסור לו לדרוש יותר מהסכום שהבנק גובה שאז זה ריבית.

לדרוש מהלווה להפקיד את הפרעון בבנק, מתי מותר ומתי אסור?

עתה נבאר שאלה מצויה כאשר המלווה דורש מהלווה שיפקיד את הכסף בזמן הפירעון בחשבון בנק שלו, כיוון שזקוק לכסף בחשבונו. האם מותר ללווה לטרוח עבור המלווה או שמא זה ריבית? ובכן שאלה זו כפי שמצויה, נחלקת לכמה אופנים, חלקם מותרים לכתחילה ויש אופנים שאסורים בהחלט באיסור ריבית, ונפרט כמה חילוקים בעזהש"ת:

'לקראת שבת' אצלכם בתיבת המייל

>>> dirshu@dirshu.co.il קשר: <<<

האם מותר לערוך הגרלה ב'מתמידים' בשבת?

והאם מותר להטיל גורל על 'עליה לתורה'?

הרב משה גרין

לקבל ראשון דבר מסויים, או לְשַׁקֵּת במקום מסויים - אין איסור להטילו בשבת אם הוא לצורך היום, ולא התאפשר לעשותו בערב שבת. ויש אומרים שגם בזה לא התירו אלא לצורך מצוה. ברם, גורל על ידי פתקים - אסור אף לצורך מצוה, כיון שקיים החשש שיבואו לידי כתיבה.

ועל פי האמור - ב'חברת תהלים' וכדומה, שמתאספים נערים לקריאת תהלים או לימוד משניות, ומצוי שעורכים הגרלה בסיום הקריאה או הלימוד - אין לערוך הגרלה זו בשבת, שהרי מגרילים חפצים, וכאמור, הגרלה כזו אסורה אף לצורך מצוה, ואף שלא על ידי פתקים.

[ש"ע או"ח שכב, ו, לבוש, ו, א"ר יב, ומשנ"ב כב, כד וכה;

ביאורים ומוספים דרשו, 29]

כתב ה'שולחן ערוך': "המחלק לבני ביתו מנות בשבת יכול להטיל גורל וכו', והוא שיהיו החלקים שווים וכו', אבל עם אחרים אסור, כיון שמקפידים זה על זה וכו', ואסור להטיל גורל בשבת אפילו על ידי גוי".

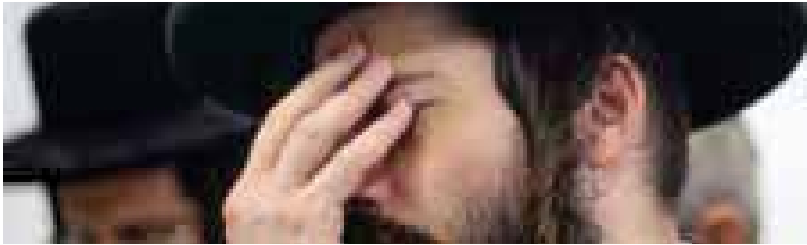
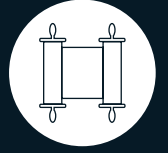
וכמה טעמים נאמרו לאיסור זה: א. משום שהוא דומה ל'מקח וממכר'. ב. שמא יבואו למדוד ולשקול. ג. שמא יבואו לידי כתיבה. ד. שמא יקרא ב'שטרי הדיוטות', שהם כתבים האסורים בקריאה. ויש אומרים שאין האיסור אמור אלא בגורל על מיני מאכלים או שאר חפצים, שאז יש לחשוש לכל האיסורים הנ"ל, אבל גורל בין שמות של אנשים כדי להכריע וליישב הדורים, כגון בעניין עליה לתורה, או תפילה לפני העמוד ואמירת קדיש, או מי יזכה

בט"ז בתמוז זה קורה!!!

עשרות אלפים יסיימו חלק ב' במשנ"ב
ויתחילו חלק ג' הלכות שבת קודש

02-5609000 זה הזמן שלך לקחת חלק

מדוע תיקנו לקרוא קריאת שמע שעל המטה? מאימתי צריכים החתן והכלה 'שמירה'? ומדוע ראוי להתחזק דווקא בלימוד התורה בזמן של יסורים?

קריאת שמע שעל המטה

- מצות 'קריאת שמע שעל המטה' מתקנת חכמינו ז"ל, היא לקרוא את פרשת 'שמע' - לשמירה מפני המזיקים, וכדי לישון מתוך דברי תורה.
- את ברכת 'המפיל', יש לברך לאחר 'קריאת שמע שעל המטה'. לדעת השולחן ערוך יש לאומרה מיד לאחר קריאת שמע; ויש שנהגו לאומרה לאחר כל הפסוקים הנאמרים לאחר קריאת שמע.

שמירה מפני המזיקים

- חכמינו ז"ל אמרו שחולה, יולדת, חתן, כלה ואבל, צריכים שמירה מהמזיקים, וכן תלמיד חכם בלילה. שמירה זו פירושה שבלכתם ברחוב יהיה עמהם אדם נוסף, ואף תינוק בן יומו.
- חתן וכלה - נחלקו הפוסקים מאימתי צריכים שמירה, משעת העליה לתורה בשבת שלפני החתונה, ממוצאי שבת או משעת החופה.
- חכמינו ז"ל אמרו ששינה ביחידות בבית מזיקה. ובית לענין זה פירושו - חדר. ויש שכתבו שאם יש אור בחדר, ואף אור הלבנה - אין השינה ביחידות מזיקה.

מידת העצלות

- העצלות מוכרת בכלליותה כמידה מגונה, אך חכמינו ז"ל לימדונו שיש עצלות שהיא טובה, והיא העצלות מלעשות רע. והאדם צריך לברור בכל אחד מאיבריו את העצלות הטובה, ולהמנע מן הרעה.
- העצל אוהב את המנוחה, ולכן לימוד התורה כבד עליו, שהרי הוא דורש יגיעה. ולא די שאינו משיג את ידיעת התורה, אלא הוא אף מעלה בלבו סברות של טעות המרחיקות אותו לגמרי מן הלימוד.
- שלמה המלך עליו השלום, בספר משלי, ממחיש את רעת העצלות: "על שדה איש עצל עברתי... והנה עלה כלו קמטונים כסו פניו חרלים וגדר אבניו נהרסה".

מידת הנדיבות

- שלושה מיני נדיבות הם: האחד: נדיבות בממון, השני: נדיבות בגוף, והשלישי: נדיבות בחכמה; ונדיבות זו, היא המשובחת מכולן.
- חכמינו ז"ל אמרו במשנה: "הכל לפי רוב המעשה", ומפרש הרמב"ם ז"ל, שהמעלה והשכר שמשיגים בעשיית הטוב, הם לפי מספר המעשים, ולא לפי גודל המעשים.

ההתחזקות בזמן היסורים

- ההתחזקות בעבודת השי"ת בזמן יסורים, מעלה גדולה ועצומה היא, וצריך המתייסר לשמוח על שזוכה לעבוד את השי"ת מתוך יסורים.
- בלימוד התורה, ראוי להתחזק בזמן היסורים יותר מכל דבר אחר, כיון שלפעמים מועילה זכות התורה להקל את היסורים, או אף להסירם לחלוטין.
- פעם פגש החפץ חיים באביון אחד שהתאונן לפניו על מצבו, וניחמו החפץ חיים בפסוק שבתהלים: "כי יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו", דהיינו שהשי"ת יעמוד לימינו בעת שישפוטנו בבית דין של מעלה.
- לימוד התורה, מלבד היותו חובה מצד מצות תלמוד תורה, ומפני שהאדם צריך לדעת את המעשה אשר יעשה, הריהו מחדיר בלוקד את האמונה בהשי"ת.
- הנהוג מנהג של מצוה או של מידת חסידות פעם אחת, והיה בדעתו לנהוג כן לעולם, או שהורגל בו שלוש פעמים בתורת מנהג - נעשה מנהגו כנדר.